

Christian Carpelan

45

ARKEOLOGISET TUTKIMUKSET INARIN NUKKUMAJOELLA
KESÄLLÄ 1978

SISÄLLYSLUETTELO

1	ARKISTOTIETOJA	2
2	JOHDANTO	2
3	YMPÄRISTÖ, AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET	4
3.1	Nukkumajoki	4
3.2	Markkinapaikat	5
4	NUKKUMAJOKI 2: TUTKIMUKSET 1978	6
4.1	Yleiskartta	6
4.2	Muinaisjännösten kuvaus	7
4.2.1	Kodansijat	8
4.2.2	Kivilatomukset	10
4.2.3	Kuopat	10
4.3	Kaivaustutkimukset	10
4.3.1	Tutkimusprosessi	11
4.3.2	Koekaivaus	12
4.3.3	Kaivausalue 1	13
4.3.4	Kota 3	14
4.3.4.1	Pohja	14
4.3.4.2	Liesi	15
4.3.4.4	Kodan rekonstruktio	17
4.3.5	Kodan ympäristö	19
4.3.6	Irtain löydösaineisto: luu ja sarvi	20
4.3.7	Irtain löydösaineisto: esineistö	22
4.3.8	Kaivausalue 2: kivilatomus 24	23
4.3.9	Kaivausalue 3: kuoppa 2	24
4.4	Ikäyskriteerejä	28
5	LOPPUKATSAUS	30

Liitteet 1 - 9 liitteet 1 ja 7 puuttuvat 10/5/1995
Kartat 1 - 26
Valokuvat 1 - 29

1 ARKISTOTIETOJA

Arkeologisen kohteen nimi: Nukkumajoki 2

Kunta: Inari

Kylä: Kirkonkylä

Tila: Oaddivei Rn:o 15

Omist: Matti Turusen perikunta (hoitaa Arvi Turunen, Inari)

Topografinen kartta (1:20000) n:o 384101 Inari

Kohteen sijainti: x764536y50374z130

Lähin kiintopiste: x764606y50388z123,798

Kertomukseen liittyvät löydöt: esihist. tsto 20278:1-

Kertomukseen liittyvät negat.: 49927-49984

Aikaisemmat tutkimukset:

Carpelan 1979

Itkonen, I. 1910

Kirjallisuutta:

Carpelan 1976

Itkonen, T. 1948

Suomenmaa IX.2 1931

Itkonen, I. 1913b

2 JOHDANTO

Vuosina 1962...1966 suoritin silloisen muinaistieteellisen toimikunnan toimeksiannosta 'lappalaisperäisten muinaisjään-
nösten inventointia ja tutkimusta'. Tähän liittyen suoritti
HuK Timo Miettinen vielä vuonna 1968 kaivaustutkimuksia sekä
eräitä kartoituksia (Miettinen, T. ja P. 1969a, b). Sen
jälkeen toiminta lopetettiin tyystin, mutta saadut tulokset
jäivät muistuttamaan, että merkittäviä historiallisen ajan
saamelaiskulttuuria edustavia arkeologisia kohteita on jär-

jestelmällisen etsinnän avulla löydettävissä tutkimuksen ulottuville, ja että löytyneiden kohteiden tutkiminen antaa ratkaisevaa uutta tietoa tuosta kulttuurista, joka muutamista sitä koskevista kirjallisista lähteistä huolimatta on erittäin huonosti tunnettu.

Kun Inarin kunta keväällä 1978 vastasi Helsingin yliopiston arkeologian laitoksen tiedusteluun olevansa valmis palkkaamaan 10 kaivaustyöntekijää kuukauden ajaksi nuorten työllistämisvaroja hyväksi käyttäen, aloin valmistella laitoksen nimissä tehtävää tutkimusmatkaa seuraavin perustein, jotka esitettiin museovirastolle osoitetussa tutkimuslupapyyntössä: "Inarin Nukkumajoella on tarkoitus kartoittaa sikäläiset 'markkinaaikat' sekä suorittaa kaivauksia jollakin näistä erittäin puutteellisesti tunnettua metsälappalaiskulttuuria valaisevan aineiston hankkimiseksi. Inarin tutkimusten yhteydessä pyritään selvittämään mahdollisuuksia laatia muinaista saamelaisyhteiskuntaa koskeva arkeologinen tutkimusohjelma." - Tutkimuslupa myönnettiin 4. 5. 1978.

Hankkeen tutkimushenkilökuntaan kuului lisäksi arkeologian laitoksen vs. assistentin ominaisuudessa FM Heikki Matiskainen erikoistehtävänään luonnontieteellisten näytteiden ottaminen ja niiden käsittely sekä, palkattuna Lapin työvoimapiirin myöntämällä virastotyövaroilla, HuK Marja Mustakallio-Jussila dokumentoijana ja tutkimuksista johtuneiden jälkitöiden suorittajana.

Tutkimusmatkan suorittaminen joutui vaakalaudalle yliopiston konsistorin hylättyä vaatimattoman matka- ja päiväraha-anomuksen. Professori C. F. Meinanderin myönnettyä arkeologian laitoksen laitosmäärärahasta matkakuluihin 500 mk ja Inarin kunnan tarjottua ilmaista asuntoa Pohjois-Inarin yläasteen tiloissa tutkijaryhmä päätti lähteä matkalle, joka kuitenkin jäi ajateltua lyhyemmäksi. Työt aloitettiin maanantaina 10. 7., Carpelan ja Matiskainen poistuivat Inarista varsinaisten tutkimusten päättyessä perjantaina 28.7. Mustakallion jäädessä paikalle perjantaihin 4.8. saakka valvomaan kaivaus-

alueiden entistämistä sekä suorittamaan loppuselvittelyä kunnanviraston kanssa. - Tutkimuksia suosi keskimäärin kohdallaisen hyvä sää.

Tutkimuksista aiheutuneet jälkityöt on suureksi osaksi tehnyt Marja Mustakallio. Matiskainen on suorittanut maanäyt-fosfaattianalyysin sekä eräiden maanäytteiden kasvipaleontologista analyysiä. Dosentti Raimo Uusinoka Helsingin yliopiston geologian ja paleontologian laitokselta on suorittanut erään maanäytteen röntgendiffraktioanalyysin. Professori K. Korpelan suostumuksella on 7 näytettä voitu ajoittaa Geologisen tutkimuslaitoksen C^{14} -laboratoriossa FL Tuovi Kankaisen johdolla.

3 YMPÄRISTÖ, AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET

3.1 Nukkumajoki

Nukkumajoki on noin 11 km mittainen pikku joki, jonka vähäiset latvahaarat saavat alkunsa Nukkumapään ja Karipään rinneiltä. Näiden yhtymäkohdasta, noin 7,5 km Inarin kirkolta etelälounaaseen, alkaa joki virrata kohti koillista 300-600 m leveässä laakeassa laaksossa, kääntyy lopuksi kohti pohjoista ja laskee Hirvasniemen tyvessä, 2,3 km kirkolta kaakkoon, Inarinjärveen. Pudostusta tulee noin 50 m. Piirteittäen rauhallista maisemaa hallitsevat alajuoksulla Uruvaara, Juutuanvaara ja Pahtavaara sekä yläjuoksulla Tervakotavaarat, Karipää ja Nukkumapää. - Kartta 1.

"Nukkumajoen metsät ovat vanhaa männikköä, vuosisatoja itsekseen kehittyneitä. Pensaita ei juuri ole, vain jokunen männyntaimi. Heiniä ja ruohoja ei ole nimeksikään. Valta-
varpuna on matala variksenmarja. Hentokasvuinen puolukka ja mustikka ovat melko runsaita, lomassa niukasti suopursua, juolukkaa ja kanervaa. Pohjakerroksesta suurin osa on seinäsammalta (Pleurozeum schreberi), laikkuina melkoisesti po-

poronjäkälää. Metsä on karunpuoleista UEMT-kangasta, puolukkatyyppin Metsä-Lapin vastinetta." Näin kuvaa alueen luontoa dosentti Juha Suominen, joka aloitteestani vieraili Nukkumajoella vuonna 1974 suorittaen tuloksiltaan mielenkiintoisen botaanisen tutkimuksen (Suominen 1975).

3.2 Markkinapaikat

Tuossa miljöössä Ilmari Itkonen 1910-luvun alussa paikallisti 8 'markkinapaikkaa', muinaisten Inarin saamelaisten talvikylän sijaa, ensimmäisen aivan joen suussa ja viimeisen 6 tai 7 km päässä siitä (Itkonen, I. 1910, 1912, 1913a, b).

Tällä hetkellä on tiedossani 7 markkinapaikkaa Nukkumajoen ja yksi läheisen Lapinojan varressa (Carpelan 1979). Ne on kaikki merkitty oheiseen karttaan tunnuksin N (=Nukkumajoki) 1 - 7 ja L (=Lapinoja). Nukkumajoki 1 on kokonaan ja Lapinoja lähes kokonaan tuhoutunut, mutta muut vaikuttavat jokseenkin koskemattomilta tai niiden muinaisjäännöksiin on aikojen kuluessa kajottu vain verraten lievästi (Itkonen, I. 1910, 1912; Itkonen, T. 1914; Carpelan 1979). Muutamalla markkinapaikalla on suoritettu metsätöitä muinaisjäännöksiä vahingoittamatta. - Kartta 1.

Merkittävin kajoamistapaus lienee sattunut vuonna 1912, jolloin eräät uteliaat paikkakuntalaiset olivat kaivelleet joi-takin Nukkumajoki 5 ja Nukkumajoki 6 kodansijoja löytäen joukon esineitä, jotka Ilmari Itkonen (1912) toimitti Suomen Kansallismuseon kokoelmiin (Ksgr 4909:2-9,11 ja E 11666:1,2). Myöhemmin Toivo Itkonen suoritti toisessa näistä kohteista, luultavasti Nukkumajoki 6 jälkikaivauksen, jolloin hän "korrjaili" asiattoman kaivelun jälkiä löytämättä enää mainittavaa esineistöä (Itkonen, T. 1914).

Pinnallisen tarkastelun perusteella olen saanut sen vaikutelman, että kyseiset markkinapaikat kuuluvat yhtenäisen, ajallisesti rajoitetun kulttuurivaiheen puitteisiin. Saman näkemyksen on aikaisemmin esittänyt Ilmari Itkonen (1910,

1913b), joka eri perustein arveli niiden iäksi 400-500 vuotta. Kun edellä mainitun, Kansallismuseoon tulleen esineistön joukossa on edustettuna samoja keskiajan ja uuden ajan vaihteen vaiheilla käytännössä olleita tyyppejä kuin Sodankylän Juikentässäkin (Carpelan 1974), Ilmari Itkosen ikäarvio vahvistuu.

4 NUKKUMAJOKI 2: TUTKIMUKSET 1978

Nukkumajoki 2 sijaitsee noin kilometrin päässä joen suusta ja noin 100 m sen länsipuolella. Maasto on jokilaakson loivasti itään viettävää hiekkaperäistä pohjaa. Siihen ovat Inarinjärven varhaisvaiheen, Inari I rantavoimat (Synge 1969) ehkä 9000 vuotta sitten kuluttaneet vähäisen törmän noin 12 m nykyistä järven pintaa ylemmäksi eli miltei 130 m korkeudelle mpy. Rannan sitten verkkiaan siirtyessä nykyiselle tasolleen Nukkumajoki on uurtanut uomaansa yhä syvemmälle hiekkaan muodostaen samalla useita terasseja eri korkeustoille. - Kartta 1.

Vuonna 1966 Nukkumajoki 2 erottui ympäristöstään poikkeuksellisen sakeana männynsekaisena koivuviidakkona (Carpelan 1979). Sittemmin puustoa on merkittävästi harvennettu, jolloin paikan tutkimusedellytykset samalla ovat ratkaisevasti parantuneet. Poikkeuksellisen rehevä kasvusto kattaa noin 250 x 40 m laajan, pohjois-eteläsuuntaisen alan, joka idässä ja etelässä rajoittuu mainittuun muinaiseen rantamuodostumaan, lännessä soistuvaan kankaaseen, mutta lounaassa, koillisessa ja pohjoisessa se ei näytä rajoittuvan mihinkään havaittavaan luontaiseen muodostumaan.

4.1 Yleiskartta

Kohteen kartoittamista ja kaivaustutkimusten ohjaamista varten laadittiin alueelle suorakulmainen yleisko-ordinaatisto, jonka x-akselin kompassisuunta oli 344, ja joka merkittiin

maastoon 20 m välein sijoitetuilla paaluilla. Ko-ordinaatiston avulla paikka voidaan ilmoittaa kuinka suurella teoreettisella tarkkuudella tahansa, seuraavassa esimerkissä senttimetrin tarkkuudella: x07654y12399. Korkeusmittauksissa tarvittavat 3 kiintopistettä merkittiin tukeviin petäjän kantoihin tarkoitukseen sopivien maakivien puuttuessa. Niiden absoluuttinen korkeus ymp. (KP 1 - 128,49 m, KP 2 - 131,79 m, KP 3 131,57 m) saatiin vaaitsemalla topografiseen karttaan (1:20000) n:o 384101 Inari merkitystä kiintopisteestä, joka sijaitsee nelostien varressa sen pohjoispuolella noin 150 m Nukkumajoen sillasta itäkaakkoon ja noin 600 m Nukkumajoki 2 pohjoiseen (x764606y50388z123,798). - Kartta 1.

Yleiskartan piirtämistä varten tarvittavat tiedot saatiin vaaitsemalla ko-ordinaattipisteiden korkeus sekä ottamalla pinnanmuodostusta ja kasvillisuutta sekä muinaisjäännöksiä kuvaavista pisteistä kolme mittausarvea (suunta, etäisyys, korkeus) käyttämällä 360° suuntakehällä varustettua Wild NK 10 vaaituskojetta. Saadut arvot taulukoitiin ja niiden perusteella piirrettiin välittömästi mittakaavaan 1:500 topografinen kartta, joka sitten tarkistettiin maastossa. Tätä kertomusta varten on yleiskartoitustaulukon sisältämä informaatio piirretty kolmelle eri lehdelle (maastokuvaus ja muinaisjäännökset, korkeuskäyrät, ko-ordinaatisti ja kaivausalueet). Neljännelle lehdelle on kuvattu maaperäanalyysin tulokset. - Liitteet 2, 3, 7; kartat 2 - 5.

Miljööön dokumentoimiseksi otettiin alueesta joukko valokuva-panoraamoja, mutta mustavalkokuvaukseen käytetyssä Asahi Pentax 6 x 7 -kamerassa ilmenneiden toimintahäiriöiden johdosta kuvaus osaksi epäonnistui. - Valok. 1 - 3.

4.2 Muinaisjäännösten kuvaus

Rehevän kasvuston kattamalla alueella havaittiin yhteensä 24 muinaisjäännöstä: 15 kodansijaa, 2 kivilatomusta ja 7 kuoppaa, jotka numeroitiin muistiinpanojärjestyksessä 1 - 24.

Ilmari Itkosen (1910) mukaan vastaavat luvut olivat 15, 1 ja 3. Kaikesta päättäen hän ei ollut havainnut aivan alueen länsilaidalla sijaitsevaa kivilatomusta eikä neljää perifeerisesti, tarkkaan ottaen jopa varsinaisen reheväkasvustoisen alueen ulkopuolella sijaitsevaa kuoppaa.

4.2.1 Kodansijat

Kodansijat erotti ympäröivästä maastosta kehävalli, joka 12 tapauksessa oli nelikulmainen, yhdessä tapauksessa ehkä viisikulmainen (16) ja kahdessa kuusikulmainen (10, 19). Kaikki nelikulmaiset ja yksi kuusikulmainen (10) sijaitsivat 6-10 m välein kyläalueen itäreunalla mainitun muinaisen rantamuodostuman päällä loivasti polveilevana rintamana oviaukko - milloin se oli havaittavissa - länteen eli maalle ja takaseinä joelle päin. Rintaman edustalle jäi täten keskimäärin 30 m leveä kaista reheväkasvuista kyläaluetta. Kaksi kodansijaa oli erillään päärintaman pohjoissiiven edustalla. Näistä toinen (19) oli kuusikulmainen ja toinen tuo ehkä viisikulmainen kodansija (16). - Kartta 2.

Nykyisessä sammaloituneessa tilassaan vallit olivat 1-1,5 m levyisiä, 10-30 cm korkuisia, kuperaharjaisia. Vain nelikulmaisten kodansijojen vallissa saattoi erottaa oviaukon, 0,5-1 m leveän loman länsisivun keskivaiheilla. Muuten nelikulmaiset kodansijat eivät olleet suorakulmaisia, vaan yleensä kaikki sivut olivat eri pituisia. Tässä suhteessa tosin vaihtelua esiintyi aika paljon samoin kuin kodansijojen kanssa. Seuraavassa luettelen pienimmän ja samalla säännöllisimmän, erään keskikokoisen, suurimman ja viimein epäsäännöllisimmän kodan pinta-alaa sekä sivujen pituutta kuvaavia numerotietoja:

Kodan numero	4	6	7	15
etusivun pituus (m)	4,5	4,5	6,4	5,3
pohjoissivun pituus	4,2	5,4	5,6	3,6
takasivun pituus	4,4	5,2	5,7	4,3
eteläisivun pituus	4,3	5,2	6,6	4,8
pisimmän ja lyhimmän ero	0,3	0,9	1,0	1,7
sivun keskipituus	4,3	5,1	6,1	4,5
pinta-ala (m ²)	18,5	26,0	37,2	20,3

Sivujen pituus on mitattu vallin harjalta, ja niihin lukemiin perustuu myös pinta-ala-arvio. Kuten kohta esitän, viittasi kaivaustutkimus siihen, että kodan todellinen lattiapinta kuitenkin on ollut sanottua arviota pienempi. - Liite 3; valok. 4, 5.

Tutkaimella saatoi todeta, että kotavallin rakennusaineena säännöllisesti oli käytetty pelkkää hiekkaa. Tämä oli monessa tapauksessa nähtävästi peräisin kodansijojen sivustoille kaivetuista pitkänomaisista, vallin suuntaisista kuopista ja osaksi myös vallien sisäpuolelta. Loivasti itään päin viettävässä maastossa kotien lattiapinta oli saatu jokseenkin vaakasuoraksi kaivamalla maata pois länsiosasta itäosan jäädessä ympäröivän maaston tasoon. Kaiketi luonnollinen seuraus tästä oli, että ovi- eli etuvalli ja sivuvallit säännöllisesti olivat korkeat ja hyvin muodostuneet takavallin erottuessa heikosti. - Liite 3.

Kodansijojen keskustassa erottui yleensä selvästi muodoltaan suorakaidetta lähentelevä sammaloitunut kohoutuma, jonka sisällä oli kivetty liesi. Pituus vaihteli 1,3-2 m ja leveys 1-1,3 m keskiarvojen ollessa 1,6 ja 1,1 m. - Liite 3; valok. 4, 5.

Todettakoon, että Ilmari Itkonen piirsi karttaluonnoksen e-rästä Nukkumajoki 2 kodansijasta, jonka liedeltä hän myös poisti turpeen löytäen "n. 2,5 cm pituisen käyrän rautakappaleen, todennäköisesti tuliraudan palasen". Löytöä ei kuitenkaan liene toimitettu kansallismuseon kokoelmiin. Liioin ei sanottua kodansijaa pystytty kesällä 1978 identifioimaan.

Kuusikulmaiset kodansijat, joihin en tässä yhteydessä laa-lemmalti puutu, ovat pinta-alaltaan alle nelisivuisten kodansijojen keskikoon. Ovea ei vallissa erota. Liesi lähe-nee muodoltaan neliötä ja on jokseenkin neliömetrin laajui-nen. - Liite 3.

4.2.2 Kivilatomukset

Kivilatomuksia oli alueella siis kaksi. Toinen (20) sijaitsi noin 3 m viisikulmaisesta kodansijasta 16 kaakkoon ja toinen (24) noin 25 m kodansijasta 9 länteen kyläalueen länsireunalla. Sammaloituneessa tilassaan nämä olivat noin 1,5 x 1,5 m sekä 2,5 x 2,5 m laajat ja lähes 50 cm korkeita mätäitä. Latomuksen 20 kyljessä oli kauan sitten pengottu kohta, josta näki, että kivet olivat kuumuudessa rapautuneita. Toivo Itkonen (1914, 1948) on puhunut tällaisista kivilatomuksista "alttareina" ja uumoillut niillä olleen uskonnollinen merkitys. - Liite 3; kartta 2; valok. 28.

4.2.3 Kuopat

Itse kyläalueella ja välittömästi sen ulkopuolella oli seitsemän kuoppaa. Ne olivat pyöreitä tai lievästi soikeita ja pyöreäpohjaisia. Koko vaihteli ^esääraavissa puitteissa: pituus 2,3 - 4 m, leveys 1,8 - 3,3 m, syvyys 0,4 - 0,8 m. Sekä Ilmari että Toivo Itkonen ovat arvelleet, että markkina- paikoilla tavattavat kuopat ovat säilytyskuoppia, purnuja (Itkonen, I. 1910; Itkonen, T. 1948). Tutkimusten kuluessa osoittautui kuitenkin, että aivan samanlaisia kuoppia esiintyi myös ympäristössä usean sadan metrin säteellä. Niin heräsikin ajatus, etteivät kuopat primaaristi ehkä olekaan talvikylään liittyviä muinaisjäännöksiä vaan mahdollisesti vanhempien pyyntikuoppien jäännöksiä, jotka sittemmin ovat jääneet kyläalueen piiriin. Ei tietenkään ole mahdotonta, että paikalla ennestään olleita kuoppia myöhemmin olisi käytetty myös säilytystarkoitukseen. - Liite 3; Kartta 2; valok. 6-9.

4.3 Kaivaustutkimukset

Rinnan äsken selostetun yleiskartoituksen ja -kuvauksen ryhtyttiin suorittamaan kaivaustutkimuksia. Tämä jakautui kahteen osaan: koekaivaukseen ja varsinaiseen tutkimuskaivaukseen. Viimeksi mainitun kohteeksi valittiin kodansija 3 ym-

päristöineen (kaivausalue 1), kivilatomus 24 (kaivausalue 2) ja kuoppa 2 (kaivausalue 3).

4.3.1 Tutkimusprosessi

(1) Kohde valokuvattiin, (2) raivattiin puhtaaksi puunkorjuun jätteistä ja valokuvattiin jälleen. (3) Kaivausruudut (2 x 2 m) merkittiin maastoon paaluilla edellä selostettua yleisko-ordinaatistoa noudattaen. Kaivausruudun tunnuksena käytettiin ruudun lounaiskulman ko-ordinaattiarvoja, ja merkintä on seuraavan esimerkin mukainen: 062/104, jolloin edellinen lukema vastaa ruudun lounaikulman x-arvoa ja jälkimmäinen y-arvoa. Ruudun tunnuksina voivat olla vain parilliset luvut. (4) Paalutuksen jälkeen maanpinta vaaittiin vaaituspisteiden tiheyden vaihdellessa maanpinnan muodostuksen mukaisesti, sekä piirrettiin pintakartta. - Kartat 6-8, 17, 21, 22; valok. 3, 4, 6, 10, 11, 19, 28, 29.

(5) Turve poistettiin aluksi irroittamalla sitä lapioilla maasta noin 50 x 50 cm suuruisina levyinä. Kun oli vaikeata saada turvelevyt tarpeeksi ohuiksi, siirryttiin käyttämään 'nylkemismenetelmää', jossa metrin levyiset turvekaistat käärrittiin rullalle sitä mukaa kuin ne saatiin lapion terällä ratkotuksi irti maasta. (6) Turpeen alainen humus poistettiin kaapimalla lastoilla. (7) Humuksen alainen maanpinta vaaittiin, piirrettiin ja valokuvattiin. - Kartat 9, 18, 23; valok. 12, 20.

(8a) Humuksen alainen maaperä oli laajalti koskemattonta pohjamaata, joka ei pistokokeiden lisäksi edellyttänyt muita toimenpiteitä. (8b) Paikoin ilmeni kuitenkin, että ohuen hiekkakerroksen alla oli peittyneet humus- ja/tai hiilikerros, paikoin useitakin ohuen kivennäismaakerroksen toisistaan erottamina. Nämä tutkittiin pelkoin kaapimalla koskemattoman pohjamaan pintaan asti. (8c) Kaivausaloilla 1 ja 3 kaivettiin lisäksi erikoiskaivantoja, jälkimmäisen osalta aina 1,5 m syvyyteen maanpinnasta lukien. (9) Koskemattoman pohjamaan pinta vaaittiin, piirrettiin ja valokuvattiin. - Kar-

tat 9-11, 14-16, 19, 20, 24, 26; valok. 13-18, 21-27.

(10) Kaivausten jälkeen kaivausalueet ennallistettiin.

Kartat piirrettiin mittakaavaan 1:50, jota pidän yleensä riittävänä. Muodostumat, joita ei tähän mittakaavaan piirtäen saada esiin, ovat joko arkeologisesti epärelevantteja tai sitten niin merkittäviä että niistä on joka tapauksessa tehtävä erikoispiirroksot isompaan mittakaavaan. Niinpä kaivausalojen 1 ja 3 puitteissa tehtiin lisäksi muutama profiilipiirros sekä erikoiskartta mittakaavaan 1:25. Edellä mainittu kerroksellisuus ei ollut sen laatuista, että se olisi edellyttänyt useiden tasokarttojen piirtämistä. Sen kuvaamiseen riittää sanallinen selostus sekä yksi kaivaus-
alaa kuvaava kartta ja valokuvat.

Mustavalkokuvaukseen käytetyn kameran toimintahäiriöiden vuoksi kuvallinen dokumentointi jäi myös näiltä osin epätäydelliseksi.

Kaikista merkittävänä pidetyistä muodostumista otettiin näytteet biologista, geologista, kemiallista ja fysikaalista analyysiä sekä radiohiiliajoitusta varten (20278:104-160). Löydöksiä tuli turpeen alaisesta humuksesta sekä kivennäis-
maan pinnasta. Esinelöydösten (20278:1-33) osalta saatiin yleensä määritellyksi löytökohdan ko-ordinaatit edellä esitettyyn tapaan (esim. senttimetrin tarkkuudella x06347 y10456). Massamaisesti esiintyvä luuaineisto otettiin talteen kaivausruudun tarkkuudella. - Liitteet 5-8; kartat 9, 12-15; valok. 15, 16.

4.3.2 Koekaivaus

Maastoon merkityn ko-ordinaatiston mukaisesti kaivettiin kyläalueen kattavasti 20 m välein 31 2 x 2 m laajuista koeruu-
tua ja näiden täydennykseksi 10 m välein 100 lapionpesän
mentävää koekuoppaa. Tarkoituksena oli toisaalta maapohjan
tarkastelu ja maanäytteiden ottaminen kemiallista maa-ana-

lyysiä varten sekä toisaalta tarkastella, missä määrin löydäsaineistoa esiintyy maan pinnalle näkyvien muinaisjäännösten välisellä alueella ja esiintyykö siellä ehkä maan pinnalle näkymättömiä muinaisjäännöksiä.

Muinaisjäännösten osalta tulos oli negatiivinen, irtaimen aineiston osalta positiivinen sikäli, että särjettyjä peuran luita löytyi 11 koeruudusta kaikkiaan 30,133 kg (20278:90-103) sekä 3 koeruudusta yhteensä 5 esinelöytöä (20278:29-33). - Liite 7; kartat 4, 26.

Systemaattista maa-analyysiä varten otettiin koealoilta, koekuopista ja kaivausalueilta yhteensä 136 maanäytettä. Näistä Matiskainen on analysoinut helppoliukoisen fosfaatin, jonka esiintymistä kuvataan oheisella pitoisuuskäyräkartalla kolorimetriarvoina 20 yksikön luokkaväleihin. On luonnollisesti muistettava, että kolorimetriarvot eivät edusta absoluuttisia vaan suhteellisia fosfaattipitoisuuksia. - Liite 7; kartta 5.

Kartasta ilmenee selvä korrelaatio fosfaatin esiintymisen ja rehevän kasvuston välillä siten, että vaihettuminen karuksi kankaaksi sijoittuu kartalla harvapistelmäiseen vyöhykkeeseen, jossa pitoisuus on 10-30 kolorimetriyksikköä. Voidaan myös todeta, että fosfaattipitoisuuden vaihtelu näyttää yleisesti noudattelevan koekuopista saadun luuaineiston määrällistä vaihtelua. On siis ilmeistä, että fosfaattianalyysi tulee tässäkin maan kolkassa olemaan tärkeä väline muinaisten asunpaikka-alueiden etsinnässä ja niiden laajuuden sekä rakenteen toteamisessa. - Kartat 4, 5.

4.3.3 Kaivausalue 1

Kyläalueen toiseksi eteläisin kodansija, kota 3 valittiin kaivaustutkimusten kohteeksi sen takia, että se hyvän kunnonsa lisäksi oli ympäristöineen lähes kokonaan raivattu puustosta vapaaksi. Kohteen valinnan jälkeen voitiin siten heti ryhtyä kaivausrudukon paaluttamiseen. Kaikkiaan kai-

vausalue 1 tuli käsittämään 220 m², johon siis mahtui kota 3 lähiympäristöineen. Seuraavassa selostan ensin itse kodansijan ja sitten sen ympäristön kaivaustutkimusta. - Kartat 2, 4; valok. 3, 11.

4.3.4 Kota 3

Edellä kodansijoista esitetty kuvaus vastaa yleisesti myös kotaa 3. Ennen kaivausta sen mitat olivat seuraavat:

etusivu	4,7 m	pohjoissivu	5,4 m
takasivu	5,0	eteläsivu	5,8
oven leveys	0,8	keskipituus	5,2
pisimmän ja lyhimmän sivun erotus		1,1	
pinta-ala	27,0 m ²	liesi	1,7 x 1,1

Kuten oheisesta korkeuskäyräkartasta ilmenee, vallit erotuivat 1,2 - 1,5 m leveinä tyvestä mitaten, ja etuvalli sekä sivuvallit noin 0,3 m korkeina, takavalli vain 0,1 m korkeana kodan lattiatasosta mitattuna. Oviaukko erottui selvänä etuvallissa. Lattia oli jokseenkin vaakasuora, minkä vuoksi se oli länsiosastaan hiukan syvemmällä loivasti itään päin viettävää maanpintaa. Sivuvallien ulkopuolella oli pitkänomaiset, vallien suuntaiset syvennykset. - Liite 3; kartat 6, 8, 9, 11; valok 19, 20.

4.3.4.1 Pohja

Kasvavan turpeen ja siihen liittyvän humuksen poiston jälkeen todettiin suuressa osassa kodan lattiaa 3-5 cm paksuon ja humuksen sekainen löydöksiä sisältävä kerros, joka lepäsi kovaksi tallautuneen, mustapintaisen pohjahiekan päällä. Ymmärtääkseni tässä on kysymyksessä kodan lattiasta ja sille sortuneesta kattoaineksesta muodostunut kerrostuma, jossa eri tahoilta tulleita aineksia on vaikea erottaa toisistaan. Löytöjen joukossa oli muutamia puun kappaleita, jotka todennäköisesti ovat kattorakenteiden jäännöksiä. - Kartat 9, 14, 16.

Tähän nähden kodanpohjan länsi- ja lounaisosa oli valaisevampi. Siellä humuksen alla seurasi enimmäkseen ruskeaa

hiekkä, jonka alla oli ohut tumma kerros, sen alla harmaa siltti kerros ja jälleen tumma kerros ruostepitoisen pohjaan päällä. Pidän ilmeisenä, että alin tumma kerros, jossa oli eräitä hiiltyneitä puun kappaleita, edustaa muinaista lattiapintaa, jonka päälle on sortunut puisia kattorakenteita. Silttikerros ja sen päällä oleva tumma kerros kuuluvat nähdäkseni yhteen ja edustavat kattoturvetta, jota nostettaessa on tullut mukaan turpeen alaista kivennäismaata. - Kartat 9, 14, 16; valok. 21.

Dosentti Raimo Uusinoka Helsingin yliopiston geologian ja paleontologian laitokselta on röntgendiffraktioanalyysin avulla todennut, että on kyse nimenomaan silttiaineksesta eikä esimerkiksi tuhkasta, mitä vaihtoehtoa myös ajateltiin kaivaustutkimusten aikana. Tummasta kerroksesta valmistamaan preparaattista Matiskainen on puolestaan yrittänyt mikroskoopilla löytää mm. turve- ja sarasolukon jätteitä, mutta maatuminen on odotuksen mukaisesti jo ehtinyt hävittää tämän kaltaiset struktuurit. Onhan se ehtinyt suurimmaksi osaksi hävittää paljon kestävämmät mäntypuiset rakenteetkin. - Liite 7.

Nukkumajoki 2 ympäristön tarkastelun yhteydessä ilmeni, että kyläalueelta noin 400 m kaakkoon on suo, josta vastaavaa hiesupohjaista turvetta olisi saatavissa. Kodanpohjan samoin kuin suon silttiaineksesta valmistamistaan preparaateista Matiskainen on suorittanut piileväanalyysin, jonka mukaan kodanpohjan hiesuaines piileväkoostumukseltaan jossaakin määrin poikkeaa suon hiesuaineksen piileväkoostumuksesta ja ehkä siten, että kyseinen hiesuaines voisi olla peräisin jostakin Nukkumajoen rannan turve-esiintymästä. Niistä ei tutkimuksen kuluessa arvattu ottaa näytteitä. Liite 8.

4.3.4.2 Liesi

Kodan 3 liesi oli 1,7 x 1,1 m laaja ja ladottu osaksi kaksiosaksi kolmikerroksiseksi nyrkin ja kahden nyrkin kokoisista kivistä. Kun maaperä alueella on jokseenkin kivetöntä,

näyttäisi siltä, että liesikivet, kuten yleensäkin talvikylässä tarvittavat kivet, olisi jouduttu hakemaan esimerkiksi läheisestä jokirannasta tai edellä mainitusta suosta. Liesi oli kauttaaltaan hiilimurenoksen ja noen peitossa, ja sitä oli kivien välissä pohjaan saakka. Hiillosta ja nokea oli myös levinyt lattialle lieden ympäristöön lähes metrin levyiseksi vyöhykkeeksi. Radiohiiliajoitukseen soveltuva hiilinäyte saatiin kuitenkin vain lieden itäpäästä. Tämä näytti koostuvan verraten ohutkasbuisesta aineksesta, ehkä oksista. Seuraava ajoitustulos on käytettävissä: ikä 610 ± 60 vuotta (SU-768). - Liite 6; kartat 14-16; valok. 25-27.

4.3.4.3 Reunavalli

Kun turve ja humus oli poistettu ja kivennäismaan pinta puhdistettu osoittautui, että reunavallin muoto oli jokseenkin sama kuin ennen kaivausta. Etuvallissa oviaukko erottui selvänä, samoin pihamaan ja kodan lattian välinen korkeusero. Kuten oheisesta korkeuskäyräkartasta ilmenee, oli siinä matalassa ja heikosti erottuvassa takavallissa kodan koillisnurkassa heikko, lähes metrin levyinen painanne. Tämä saattaisi olla kodan pyhän takaoven, posion kohta.

145, 146 Kodan seinien rakenteen selvittämiseksi tehtiin reunavalliin ja osin lattiapintaan viisi leikkausta. Näistä tavattiin lahoamistilassa olevia seinähirsien jäännöksiä, joista otettiin 8 näytettä (20278:129-134). Puuanatomista tutkimusta ei ole vielä suoritettu, mutta nähdäkseni on kyse männystä. Sen sijaan on käytettävissä kaksi radiohiiliajoitustulosta: ikä 820 ± 60 vuotta (SU-766) ja 760 ± 60 vuotta (SU-767). - Liite 6; kartat 14-16; valok 22-24, 27.

Kodansijan länsikulmassa saatiin päivänvaloon rakennelma, jossa etuseinän suunnassa oli kolme hirttä, joita voitiin seurata oviaukkoon saakka, ja eteläseinässä ainakin kaksi hirttä, joita oli mahdollista seurata ainakin seinän keskivaiheille saakka. Vastaavasti saatiin seinärakenteisiin kuuluvia hirsiiä päivänvaloon myös oviaukon pohjoispuolella

ja pohjoisseinässä. Kodansijan itäosassa, missä valli oli huomattavasti kehittyneempi, vaikutti siltä, että myös puun säilymismahdollisuudet olivat heikommät. Mahdollisesti kuitenkin itäseinän tuntumasta löydetty ja sen suuntainen puun kappale oli peräisin sinäsalvoksesta. - Kartat 14, 15; valok. 24.

Palaan länsinurkkaan ja totean, ettei nurkkasalvoksesta löytynyt mitään jälkiä. Itsestään selvää on, että salvoksen veistäminen haavoittaa puuta ja täten antaa lahottaville voimille hyvät edellytykset hävittäväälle toiminnalle. Olisi siis mahdollista olettaa nurkan jo kokonaan ehtineen mädäntyä näkymättömiin. Tähän on kuitenkin todettava, että primitiivisissä olosuhteissa yleensä on käytetty varsin pitkää nurkkaa, mistä on hyviä esimerkkejä mm. 1800-luvun lappalaisista hirsikodista. Tällaisen pitkän nurkan lahoaminen tyystin jälkiä jättämättä ei vaikuta todennäköiseltä siihen nähden, miten puuaines oli muutoin kodansijassa säilynyt. Toiselta puolen on myös mahdollista olettaa, että tämän kaltaisen koda olisi rakennettu varsinaista nurkkasalvosta käyttämättä, minkälaisesta rakennustavasta löytyy esimerkkejä Itä-Euroopan rautakautisen rakennuskannan puitteista. Siinä tapauksessa seinähirret kuitenkin lepäävät rakennuksen kulmiin pystytettyjä patsaita vasten, jonkalaisesta ei nyt tutkitussa kodassa kuitenkaan ole merkkejä. Niinpä oletan alustavasti, että kodassa on käytetty hyvän lyhyttä nurkkaa, joka nimenomaan tämän johdosta on ehtinyt lahota näkymättömiin. - Kartat 14, 15; valok. 24.

Oven pieliä tai yleensä oven rakennetta kuvastavia jäännöksiä ei löytynyt. - Kartat 14, 15.

4.3.4.4 Kodan rekonstruktio

Edellä mainittujen tietojen nojalla on mahdollista esittää kodan rakenteesta seuraavan lainen rekonstruktio. (1) Lovasti itään päin viettävään maastoon on kaivettu noin 5 x 5 m laaja nelisivuinen, pohjaltaan vaakasuora syvennys, ja maat on nostettu näin syntyneen, pohjaltaan vaakasuoran sy-

vennyksen reunoille. (2) Kolminkertainen hirsikehikko on rakennettu syvennyksen reunoille salvomalla lyhyelle nurkalle. Säilyneiden jälkien perusteella arvioin, että seinät ovat olleet seuraavan pituiset:

etusivu	4,5 m	pohjoissivu	5,0 m
takasivu	4,7	eteläsivu	5,3
pinta-ala	24,0 m ²	keskipituus	4,9

Todellista lattiapintaa tulee (ä)llöin noin 89 % siitä pinta-alasta, joka saatiin vallin harjalta mitaten. Tätä suuruusluokkaa oleva korjaus lienee tehtävä edellä mainittuja kotien pinta-ala-arvioita tarkasteltaessa. (3) Katon kantavat rakenteet - nekin nähtävästi mäntyä - on asennettu hirsikehikon varaan, mutta konstruktio on lähemmin tuntematon. (4) Kateaines on turvetta, jonka alapintaan nn nostettaessa jäänyt kasvualustan silttiä. Turve on asetettu kattorakenteiden päälle siltti alas ja kasvava puoli ylös päin. Turpeen ja rakenteiden välissä ei näytä olleen tuohivuorausta. Näyttöä koskutvuorauksesta ei ole, mutta tämä on hyvin voinut lahota näkymättömiin. (5) Kodansijasta sekä sivuseinien viereen kaivetuista kuopista otetulla hiekalla peitettiin kodan hirsisalvos ja turvekatten alaosa. Täten kota on todennäköisesti muistuttanut ulkomuodoltaan loivaa pyramidia, jonka sivussa ei ole näkynyt yhtään puurakenteita. (6) Ovi-rakenteista ei ole näyttöä. - Liite 4.

Kuten tunnettua, on saamelainen kota perinteisesti jaettu osastoihin, joiden rajat usein ovat olleet lattialle asetetuilla hirsillä merkityt (Itkonen, T. 1948). Tällaisesta järjestelystä ei kaivauksen kuluessa havaittu jälkiä. Tämä ei kuitenkaan todista, ettei lattia-alan jakoa eri toiminnallisiin osastoihin olisi sovellettu tässä kodassa. Puun säilymisolosuhteet ovat luultavasti olleet huonommat lattialla kuin reunavallissa.

Kodan lattialta je liedeltä löytyi kaikkiaan 11 esinettä ja katkelmaa sekä peuran luita. Näitä käsitellään lähemmin tuonnempana.

4.3.5 Kodan ympäristö

Turpeen ja humuksen poiston jälkeen ilmeni, että lähes koko alueella oli hajallaan palaneita kiviä sekä hiiltä ja nokea, mitkä ainekset olivat kerrostuneet vaihtelevalla tavalla. Paikoin oli pari, jopa kolme hiili- ja nokipitoista kerrosta ohuen hiekka kerroksen toisistaan erottamina. Kaivausalueen länsiosassa oli nokikerrosten välissä paikon noin 5 cm paksu orgaaninen kerros, joka osaksi sisälsi ruskeaa ainesta, joka muistutti Sodankylän Juikentän ns. uhrikerrostumassa puusilpuksi tulkittua ainesta (Carpelan 1966). Kodan edessä, ruuduissa 064-066/096-098 oli vastaavan nokipitoisen kerroksen päällä samaa silttiä, jota tavattiin myös kodan lattialta. Kyseinen kerrostuma oli pitkänomainen, ja se lepäsi saman muotoisen matalan vallimaisen muodostuman päällä, muodostelman, joka erkani kodan etuvallin pohjoispäästä. Ainoa selvä kiveys sijaitsi ruudussa 064/094. Se koostui palamattomista kivistä, jotka ehkä oli koottu kodan liedessä käytettäväksi. - Kartta 9; valok. 12-14, 16-18.

Pidän ilmeisenä, että kuvattu kerrosjärjestys, jota luonnehtii hiekka- ja orgaanisen kerroksen vuorottelu johtuu siitä, että alueelle on talvikylän toiminta-aikana asumuksia rakennettaessa ja korjattaessa, ehkä uusittaessa, kaiveltu maata ja läjätty sitä kasvavan turpeen päälle. Alin peittyneet humus- ja/tai hiili- ja nokipitoinen kerros edustaisi tällöin sitä maanpintaa, jonka turve oli kasvamassa talvikylätoiminnan alkaessa. Tämän kerroksen ajoittaminen antaisi silloin käsityksen tuon tapahtuman ajankohdasta samoin kuin siitä tehty siitepölyanalyysi antaisi kuvan alueen kasvillisuudesta tuona aikana.

Ruudun 064/088 peittyneestä orgaanisesta kerroksesta otetusta näytteestä tekemästään preparaattista Matiskainen on tehnyt siitepölyanalyysin, joka viittaa saman tapaiseen karuun kasvillisuuteen, jonkalainen Nukkumajoen metsäluonto yleisesti ottaen vielä nykyisin on. Koska siitepölykoostumuksessa ei vielä näy niitä asutuksesta johtuvia kulttuuri-in-

dikaattoreita, joihin Suominen (1975) viittaa, tämä vahvistaa käsitystä, että kysymyksessä on talvikylätoiminnan alkuvaiheessa peittynyt maanpinta. - Liite 8.

Ruudusta 064/088 talteen otettu, mainittua orgaanista kerrosta edustava näyte on lähetetty Geologisen tutkimuslaitoksen C^{14} -laboratorioon, mutta tulos ei tätä kirjoitettaessa ole valmistunut. Ruudusta 066/092 otetun, samaa peittynyttä orgaanista kerrosta edustavan hiilinäytteen ajoitustulos on sen sijaan käytettävissä: ikä 1100 ± 70 vuotta (SU-765). Tulos on odotuksen mukainen sikäli, että se on kodan ajoitustuloksia vanhempi. Sen sijaan ikäeron suuruus ehkä yllättää. - Liite 6.

4.3.6 Irtain löydösaineisto: luu ja sarvi

Kaivausalalta 1 - sekä kodansijasta että etenkin sen ympäristöstä - löytyi erittäin paljon silvottua luuta, yhteensä 26,465 kg (20278:34-88). Sikäli kuin osaan tunnistaa, aineisto käsittää yksinomaan peuran luita. Kaivauksen tuloksista päätellen muinaiset inarilaiset olisivat talvisin keskittyneet peuran syöntiin - ja ehkä nukkumiseen, mikäli joen nimestä on lupa jotakin arvailla!

Sarvia tai niiden kappaleita ei ollut kuin nimeksi, ja lajiston yksipuolisuuden ohella myös tämä erotti Nukkumajoki 2 esiintymät Juikentän uhrikerrostumasta, jossa lajiston monipuolisuuden lisäksi peuran sarvea oli paljon (Carpelan 1974). Herää kysymys, onko Nukkumajoella sarvet tyystin säästetty toisaalta uhrattaviksi ja toisaalta esineiden raaka-aineeksi. Viimeksi mainittu taas kiinnittää huomion siihen seikkaan, ettei kaivauksessa löytynyt ainoatakaan luu- tai sarviesinettä. Nämähän olivat niin luonteenomaista tavaraa Juikentän aineistossa. Jos sarvia on säästetty uhrattavaksi, on tietenkin mahdollista, että uhripaikka olisi löydettävissä kyläalueelta, kuten Juikentässä, mutta yhtä mahdollista on, että ne on viety lähiseudun tunnetuille uhripaikoille, esimerkiksi Ukonsaareen tai Tuulispäälle.

Kaivausalalla 1 luuaineisto ei esiintynyt tasaisesti vaan oli jakautuneena muutamaankeskittymään. Luuaineiston jakautumista kuvaa oheinen isaritmikartta, jossa luokittelun lähtökohdaksi on luun keskipaino ruutua (4 m^2) kohden eli $\bar{x} \sim 500 \text{ g}$ (tarkasti $480,1 \text{ g}$) ja luokkarajoina $\bar{x}/4$, $\bar{x}/2$, $\bar{x}$, $2\bar{x}$, $4\bar{x}$. - Kartta 12.

Kuten isaritmikartasta näkyy, esiintyi kaivausalalla 1 viisi luukeskittymää: A - E, jotka kaikki sijaistivat kodan ulkopuolella. Näistä A, joka vain osaksi jäi kaivausalueen piiriin, sijaitsi kodan kaakkoisnurkkauksen vaiheilla. B sijaitsi kodan takaseinustalla, josta lähti kieleke reunavallin ylitse kodan lattialle. Osa sieltä tavatusta luuaineistosta löytyi kasvavaan turpeeseen liittyvästä humuksesta, siis varsinaista lattiapintaa ylemmästä tasosta. Sen johdosta oletan, että nämä luut on aikanaan niitä keskittymään B heitettäessä joutuneetkin kodan loivalle katolle ja sitä kautta sekundaariasemaan kotavallin sisäpuolelle. - Kartta 12.

C oli luukeskittymistä huomattavin. Se alkoi kodan pohjoisnurkalta ja jatkui pitkänomaisena noin 4 m kohti luodetta. Pitkin kodan pohjoisseinää siitä työntyi pitkä itään suuntautuva kieleke. - D oli myös pitkänomainen, alkoi kodan länsinurkalta ja jatkui noin 4 m pituisena kohti luodetta. Täten kodan oviaukolta johtaa kahden luutunkion välitse 2,5 - 3 m leveä kuja kohti luodetta. - Kartta 12.

Noin 5 m kodan oviaukolta luoteeseen kuja kääntyy ja jatkuu kohti pohjoista keskittymän C sekä kodan keskiakselin jatkeella sijainneen keskittymän E välistä. Keskittymä E jäi väin osaksi kaivausalueen piiriin, mutta vaikuttaa siltä, kuin tämä keskittymä olisi kokonaisuudessaan vielä voimakkaampi kuin C. Keskittymästä E työntyy kohti kaakkoa kieleke, joka lähestulkoon yhdistää tämän keskittymään D. Tämä vahvistaa kuvaa siitä, että kulku kodan ja kyläalueen välillä on jatkuvasti noudattanut samaa, luutunkioiden reunustamaa määräreittiä. - Kartta 12.

Vastaavasti on syytä kiinnittäähuomiota siihen, että keskittymän B ja C:stä itään työntyvän kielekkeen väliin jää kuja, jonka alkupäänä voitaneen pitää edellä olettamani posion kulkuaukkoa. Myöskin tätä käytettäessä olisi noudatettu säännöllistä kulkureittiä, jonka kummallekin puolelle ajan mittaan on kertynyt jäteluuta suhteellisen runsaasti. - Sekä etuovelta että peräovelta alkanut kulkuväylä jatkui selvänä kaivausalueen rajalle. - Kartta 12.

Kaikkiaan voidaan luuainestosta sanoa, että sen jakautumista selvittelemällä voidaan todennäköisesti valaista kyläalueen toiminnallista rakennetta. Yksittäisten kodansijojen yhteyteen kuuluvien luuainestojen analysoinnin avulla on ehkä mahdollista laatia arvioita niiden edustamasta ravintomäärästä, ja sen kautta edelleen arvioita asutuksen kestosta eri asukasluvaihtoehtien pohjalta.

4.3.7 Irtain löydösaineisto: esineistö

Kaivausalalta 1 löytyi ehjiä tai särkyneitä esineitä sekä niiden osia kaikkiaan 28 kpl. (20278:1-28). Käyttötarkoitukseltaan löytöesineistö jakautui 14 nimikkeen osalle. Alueellisesti se jakautui kahteen hyvin selvästi erottuvaan ryhmään: X ja Y, joiden ulkopuolelle jäi vain kaksi esinettä: Z. Ryhmä X käsitti 11 esinettä, jotka löytyivät kodan permannolta ja liedeltä. Ryhmä Y käsitti 15 esinettä, jotka löytyivät kaivausalan luoteiskolkasta linjan x068y088 - x070y098 luoteispuolelta. Yksittäinen esine löytyi kodan ulkopuolelta sen lounaisnurkalta ruudusta 060/096 ja toinen samoin kodan ulkopuolelta, takaseinustalta ruudusta 058/104. Seuraava taulukko kuvaa yleisesti mainittua jakautumista; tarkemmin asiaa käsitellään liitteessä 5. - Kartta 12.

Esineistön alueellinen jakautuminen näyttää täysin sattuman varaiselta yksittäisten esineiden käyttötarkoitukseen verrattuna. Näin olleen alueelliseen jakautumiseen on etsittävä toisenlaista selitysmahdollisuutta. Itse asiassa esineiden esiintyminen kodan lattialla ei kaivanne erityistä selittä-

mistä. Mielenkiintoisempaa on todeta, että ryhmä Y lähes täysin vastaa luukeskittymää E. Vain 3 esinettä sijoittuu ruudussa 088-090/062 olevan vähäisemmän luukeskittymän puitteisiin. Olisiko ehkä syytä arvella, että luun ja esineistön keskittyminen tähän tapaan määräalueelle saattaisi olla verrattavissa Juikentän uhrikerrostuman muodostumiseen? Tämän kysymyksen selvittämiseksi olisi voitava laajentaa kaivausala. - Kartta 12.

Nimike	Raaka-aine	X	Y	Z	yht.
kirves	rautaa	1	1		2
puukko, veitsi	"	3	2		5
naskali	"		1		1
nuolenkärki	"	1			1
lukko	"		1		1
esineen katkelma	"	1			1
padan korva	kuparia	1			
rombimainen kärki	"		1	1	2
peltipala	kup., mess.	1	1		2
koristenappi	tinaa		1		1
hioin	kivi	1	1		2
hohkakivi			2		2
tuluspii		1	3	1	5
kiillelevy		1			1
epävarma luuesine			1		1
yhteensä		11	15	2	28

4.3.8 Kaivausalue 2: kivilatomus 24

Kuten todettu, kuuluu Nukkumajoki 2 muinaisjäännöksiin kaksi kivilatomusta. Koska latomus 20 sijaitsee vain 3 m kodansijasta 16 kaakkoon, pidän aiheellisena, että nämä muinaisjäännökset tutkitaan saman aikaisesti mahdollisten stratigrafisten suhteiden selville saamiseksi. Siksi oli tällä kertaa syytä ottaa tutkimuksen kohteeksi kyläalueen länsilaidalla erillään sijaitseva kivilatomus 24 (149/082). Kaivausta varten sen ympärille paalutettiin noin 30 m² laaja kaivausalue. - Kartat 2, 4, 17.

Ennen kaivausta latomus oli noin 2,5 x 2,5 m laaja ja 0,4 m korkea sammaloitunut ja murmettunut "mätäs", jonka kyljestä paistoi muutaman kiven kulma. Turpeen poiston jälkeen näytti siltä, että oli kyse alkujaan noin 2,3 x 1,5 m laajasta rakennelmasta, joka koostui pään kokoisista kivistä laaditusta, suoraan maasta tavoiteltavasta kivistä ja sen

tusta, suorakaiteen muotoa tavoittelevasta kehästä ja sen kivitäytteestä, jota sittemmin oli sortunut kehän ulkopuolelle. Kivimateriaali olo kovassa kuumuudessa halkeillutta ja murentunutta. Latomuksen pohjassa oli maan ja hiilen sekaista kivimurennosta, mutta muuten ei hiillosta juuri näkynyt. Latomuksen pituusakseli oli suunnassa pohjoisluode - eteläkaakko. - Kartta 18; valok. 28.

Latomusta purettaessa ilmeni, että se oli rakennettu noin 4,5 x 3,5 m laajan ja noin 5 cm paksun hiekkapatjan päälle. Tämä oli vuorostaan levitetty jämerän, nähdäkseni mäntypöleistä tehdyn arinan päälle. Arina oli kaksinkertainen: ylemmässä puut olivat pitkittäin ja alemmassa poikittain. Puut, jotka olivat mahdollisesti hiukan paremmin säilyneet kuin kodansijan seinähirret, olivat muutamien kohdin pinnalta hiiltyneet. Arina oli sijoitettu alkuperäiselle maanpinnalle, jossa - varsinkin arinan pohjoispäässä - näkyi jonkin verran hiillosta. - Kartat 18-20.

Kokonaisuudessaan rakennelmaa saattoi verrata ns. alttari-lieteen, ja lieteen viittasi myös voimakkaassa kuumuudessa halkeillut ja murentunut kivimateriaali. On kuitenkin syytä ihmetellä, minne voimakkaan tulen pidon edellyttämä hiilimäärä on kadonnut. Latomus ei ole sijainnut rekennuksessa vaan kaikesta päättäen taivasalla. Sen ympäristö oli jokseenkin steriiliä: esineitä tai luuta ei löytynyt lainkaan, eikä muitakaan latomukseen liittyvää toimintaa kuvastavia jälkiä havaittu. Täten latomuksen käyttötarkoitus valitettavasti jäi epäselväksi.

Arinasta otettiin puunäytteitä toisaalta puuanatomista analyysiä ja toisaalta radiohiiliajoitusta varten. Tällä hetkellä on käytettävissä seuraava ajoitustulos: ikä 200_±90 vuotta (SU-769). - Liite 6.

4.3.9 Kaivausalue 3: kuoppa 2

Nukkumajoki 2 alueella ja sen välittömässä tuntumassa on,

kuten todettu, seitsemän kuoppaa. Näistä kuoppa 8 sijaitsee kota 9 ja kuoppa 18 kota 7 läheisyydessä siten, että kuoppa - kota pari olisi syytä tutkia ~~olisi syytä tutkia~~ aina saman aikaisesti mahdollisten stratigrafisten suhteiden selvittämiseksi. Kaivauksen kohteeksi valittiin sen takia kyläalueen lounaiskolkassa sijaitseva kuoppa (x0395y0775), joka samalla oli kuopista pienin ja täten ehkä oli vaativa vähemmän työtä kuin muut kuopat. Sen ympärille paalutettiin 36 m² laaja alue, mutta varsinainen kaivaus rajoittui lopulta 0,5 m leveään kaivantoon, joka kaivettiin kuopan poikki pitkin linjaa x0775 sen länsipuolelle. Tämän lisäksi kivennäismaa paljastettiin ruuduissa 036-038/076 koeojan länsipuolella. - Kartat 2, 2, 21.

Ennen kaivausta kuoppa 2 erottui varsin loivasti lounaaseen viettävällä kankaalla päältä katsoen pyöreähkönä, laakeana ja jossakin määrin suippopohjaisena painanteena, joka ei kasvillisuudeltaan varsinaisesti poikennut ympäristöstään. Kuopan luoteisreunalla kasvoi mänty ja koillisreunalla oli kanto. Mitat: halkaisija 3 m, syvyys 0.5 m. Turve- ja humuskerros oli 7-17 cm paksu. Sen poiston jälkeen osoittautui, ettei kuopan muoto edellä sanotusta juuri muuttunut. - Kartta 22; valok. 29.

Tutkimuskaivanto kaivettiin 130 cm syvyyteen kuopan keskustan pinnasta lukien. Tuolla tasolla tuli vastaan jopa pään kokoisia kiviä sisältävä tiukka karkea sora, johon ei lapiolla kohtuudella pystynyt. Samalla kaivannon pohjalle alkoi tihkua vettä. - Kartta 23.

Kaivannon seinämien tarkastelu antoi aiheen päätellä, että kuopan historia on pitkä ja jakautuu seitsemään vaiheeseen. Nämä erottuvat profiileissa sisäkkäisinä kielekkeinä, joita reunusti hiili- ja/tai tumma, osin ruostepitoinen juova, joka siis edustaa kuopan seinämää ja kuvastaa sen muinaista asemaa. Juovat on kuvattu "luonnon mukaisesti" oheiseen profiilipiirroksen sekä asian selventämiseksi myös "kaavamaisesti" siihen liittyvään peitepiirroksen, jossa eri vai-

heita edustavat juovat on merkitty 1-7 alimmasta ja samalla vanhimmasta alkaen. - Kartat 24, 25.

Tehtyjen havaintojen mukaisesti kuopan historia on seuraavanlainen. - Vaihe 1: Kuoppa kaivettiin varsin syväksi niin, että se tunkeutui mainitun tiukan soran pintaan saakka. - Vaihe 2: Kuopan jäätyä käyttämättä siihen oli alkanut valua soraa, mutta jonkun ajan kuluttua se oli jälleen kunnostettu lähes alkuperäiseen muotoonsa. Muutamat sisäkkäiset juovat kuopan syvimmissä osassa viittaavat perättäisiin käyttökertoihin, joiden välillä kuoppaan on ehtinyt valua jonkin verran täytettä. Luen ne kaikki vaiheen 2 puitteisiin sillä perusteella, että syvään ja kapeaan keskustaan viettävä loiva luiska näyttää näiden käyttökertojen ajan pysyneen ennallaan. - Vaihe 3: Kuoppa jäi jälleen käyttämättä, jona aikana siihen valui soraa ja kiviä, mukana jopa pään kokoinenkin. Jonkun ajan kuluttua kuoppa kuitenkin taas kunnostettiin, mutta sen pohja jäi nyt noin puoli metriä vaiheen 1 pohjaa ylemmäksi. - Vaihe 4: Tilanne kehittyi samaan tapaan kuin vaiheessa 2. Kuopan yläosan loiva luiska jäi edellistä vaihetta ylemmäksi, mutta keskiosa kunnostettiin lähes edellisen mukaiseksi. Kuopan syvimmissä osassa erotuvat sisäkkäiset juovat viittaavat perättäisiin käyttökertoihin, jotka kaikki luen vaiheeseen 4 sillä perusteella, että kuopan yläosan luiska näyttää näiden käyttökertojen ajan pysyneen ennallaan. Vaiheen päättyessä on kuopan syvän keskiosan luoteisseinämään joutunut pikkukiviä. - Vaihe 5: Kuopan jäätyä taas käyttämättä siihen valui hiekkaa, kunnes sen pohja oli miltei metrin ylempänä kuin vaiheen 1 aikana. Vähäinen hiiliesiintymä tumman, nähtävästi humus- ja ruostepitoisen juovan yhteydessä viittaa muinaiseen, peittyneeseen maanpintaan, mutta ihmistoiminnan vaikutus tilanteessa jäänee kyseen alaiseksi. - Vaihe 6: Joka tapauksessa hiekan kerrostuminen on jatkunut, kunnes kangasturve on sen peittänyt, mikä kummassakin profiilissa näkyy erityisen selvästi linjan x038 kummallakin puolen humusjuovana. - Vaihe 7: Vielä tämän jälkeen on kuppiaan valunut hiekkaa, jonka kangasturve sittemmin on peittänyt, mistä alkaen sen kasvu on

jatkunut keskeytyksettä nykypäivään saakka. Tuona aikana kuoppaan viimeksi valunut hiekka on ehtinyt huuhtoutua aivan harmaaksi. - Kartat 24, 25.

Kuopan 2 tutkimuksessa ei saatu ainoatakaan esinelöytöä, mutta ilman ajoittavia ~~esinelöytöjä~~ ei silti jääty. Ensimmäkin voidaan todeta, että turpeen alaisesta humuksesta löytyi peuran luun kappale, joka kunnoltaan vastaa kaivausalalta 1 saatua luuainestoa, ja joka siten viittaa siihen, että kuopan nykyinen turve- ja humuspeitto on saanut alkunsa jo talvikylän asutusta edeltävänä aikana. Tämän kanssa on sopusuhteissa se, että turpeen ja humuksen alainen, vaiheen 7 yhteydessä selostettu hiekkakerros on huuhtoutunut täysin harmaaksi podsoliksi: tietävästi podsolin muodostumiseen kuluu useita satoja vuosia (Jauhiainen 1973).

Kuten todettu, esiintyi eri vaiheita edustavissa juovissa hiiltä. Valitettavasti sitä yleensä oli niin vähän, ettei radiohiiliajoitukseen riittävää näytettä saatu talteen kuin oikeiseen profiilipiirroksen merkitystä kohdasta, joka edustaa vaihetta 3. Ajoitustulos näytteestä 1: ikä 5630 ± 120 vuotta (SU-770). - Liite 6; kartat 24, 25.

Tässä kuvatun tutkimuksen tarkoituksena oli yksinomaan selvittää, missä suhteessa kuppit voivat olla Nukkumajoki 2 edustamaan historiallisen ajan saamelaisasutukseen. Kuoppa 2 osalta tutkimus antoi kysymykseen vastauksen, nimittäin sen, että kuopan synty ja käyttö kuvastaa paikalla tapahtunutta toimintaa, joka todennäköisesti kokonaisuudessaan painottuu kivikauteen ja sen puitteissa ainakin osaksi varhaiskampakeramiikkaa vastaavaan aikaan. Mahdollisesti tämä tulos on yleistettävissä kaikkia kyläalueella ja sen läheisyydessä tavattavia vastaavanlaisia kuoppia koskevaksi.

Tällä hetkellä ei ole mahdollista esittää perusteltua käsitystä siitä, missä tarkoituksessa kuoppa 2 muinoin kaivettiin. Se, että sitä on kunnostettu ja käytetty yhä uudelleen, osoittaa, ettei ole ollut kyse tilapäisestä toiminnas-

ta vaan toiminnasta, joka keskeisesti on liittynyt paikallisen kivikautisen yhteiskunnan perinteelliseen elämänmuotoon. Arkeologiselle tutkimukselle kuopan 2 edustama asutus on vielä käytännöllisesti katsoen tuntematonta.

4.4 Ikäyskriteerejä

Nukkumajoki 2 tutkimuksissa saatiin esiin kahden laatuista ikäävää aineistoa: arkeologisia esineitä sekä radiohiiliajoitukseen soveltuvia näytteitä. - Arkeologiseen ajoitukseen käytettävän esineistön analysointia en ole vielä suorittanut, ja siksi rajoitun tässä viittaamaan vain yhteen ajoittavaan tyyppiin, jota edustavat kirves (20278:1) ja kirveen kantakappale (20278:27). Novgorodin stratigrafiassa tämä tyyppi kuuluu selvästi 1400- ja 1500-luvulle (Kolčín 1959). - Valok. 15.

Radiohiiliajoituksia varten otettiin kaikkiaan 40 näytettä. Näistä on 7 otettu ajoitettaviksi Geologisen tutkimuslaitoksen C¹⁴-laboratorioon professori K. Korpelan suostumuksella. Ikäykset on tehty FL Tuovi kankaisen johdolla. Ajoitetut näytteet ja niistä saadut tulokset ilmenevät liitteestä 6.

Ikäasemaa tarkasteltaessa on käytettävä ns. kalibroituja arvoja, jotka puiden vuosilustojen laskentaan perustuen parhaiten vastaavat kalenterivuotia. Tässä tapauksessa viitataan R. M. Clarkin (1975) kalibrointitaulukkoon. Toinen huomioon otettava seikka on hiili- ja puunäytteiden ajoitustulokseen sisältyvä puun 'oman iän' osuus. Sitä ei käytävissä olevien näytteiden osalta kuitenkaan voida tarkasti tietää - varsinkin, jos oletetaan, että on käytetty kelohonkaa.

Verrattaessa kodan 3 seinähirsien ajoitustuloksia arkeologisen aineiston edellyttämään ikäasemaan havaitaan keskimäärin 300 vuoden ikäero. Edellä sanottuun nähden on ilmeistä, että radiohiiliajoitustulokset eivät ole ristiriidassa arkeologisen ajoitustuloksen kanssa vaan siihen verrattuina

jokseenkin yhtäpitävät.

Kodan lieden itäpäästä saatu hiilinäyte tuntui koostuvan verraten ohutkasvuisesta aineksesta, mahdollisesti oksista. Tähän nähden hn hiilinäytteen seinähirsiä nuorempi ajoitus-tulos odotuksen mukainen.

Kodan edustalla havaittu peittyneet humuskerros edustaa talvikylätoimintaa edeltänyttä ja sen aikaista kasvavaa maanpintaa. Siitä otettu näyte on lähetetty ajoitettavaksi, mutta tulos ei tätä kirjoitettaessa ole valmistunut. Tämän voidaan olettaa olevan lähempänä kodan rakennusajankohtaa kuin seinähirsien ja liesihiilien ajoitustulokset.

Tuosta peittyneestä humuskerroksesta saadun hiilinäytteen käytettävissä olevaan ajoitustulokseen sisältyy sen sijaan puuaineksen 'oman iän' muodostama virhetekijää. Jos ajoitus tulokseen lisätään vaikkapa 300 vuotta, kuten edellä seinähirsien tulokseen, saataisiin palamisen ajankohdaksi noin 1200 jKr. Tämä saattaisi vastata ajankohtaa, jolloin talvikylätoiminnan aikainen turvepinta on alkanut muodostua ja alueen mäntymetsä uusiutua - vaikkapa kulon jäljiltä. Talvikylätoiminnan alkaessa paikalla olisi seissyt jo osaksi keloutuva männikkö, josta kotien seinähirret olisi saatu kyläaukion raivauksen yhteydessä.

Pohdittaessa, mikä olisi voinut olla tuon arviolta 1200 vaiheilla tapahtuneen palamisen syynä, tulee epäilemättä helposti mieleen metsäpalo, jonka jälkeen kasvusto on lähtenyt uusiutumaan. Kokonaan ei kuitenkaan voi sivuuttaa sitä mahdollisuutta, että kyseinen hiilinäyte edustaisi varhaisempaa talvikylävaihetta, vaikka tätä osoittavia löytöjä ei ole paikalta saatukaan. On täysin mahdollista, että talvikyläalueeksi soveltuvan Nukkumajoen varressa on vanhoilla kyläpaikoilla asuttu määräväleihin edellisen asutusvaiheen edellyttämän nautinnan jälkien hävittyä luonnon uusiutumisen mukana.

Myös kivilatomuksen arinan ajoitustulokseen sisältyy puun

'oman iän' muodostama virhetekijä. Koska pidän todennäköisenä, että arinaan on käytetty tuoretta ja samalla ohuempaa puuta kuin kodan seinäsalvokseen, tämä virhetekijä on myös arvioitava pienemmäksi. Keskimäärin 150 vuoden lisäys radiohiili-ikään antaisi ajoitukseksi noin 1800, jota nuo latomusta ei voitane pitää siihen nähden, ettei tästä enempää kuin muista vastaavista kohteista ole säilynyt perimätietoa.

Kuopan 2 historia on monivaiheinen, mutta käyttökelpoinen hiilinäyte saatiin vain sen yläosasta, vaihetta 3 edustavasta kerroksesta. Ajoitustulos viittaa varhaiskampakeraamiikkaa vastaavaan aikaan. Historiallisen ajan saamelaisasutuksen aikana ei kuoppaa liene lainkaan käytetty.

Kaikkiaan näyttää ilmeiseltä, että ihmistoiminta on Nukkumajoki 2 alueella painottunut pääasiallisesti 3 vaiheeseen: (1) varhaiskampakeraamiseen aikaan, jota edustaa kuoppa 2, (2) 1500-luvulle, jota edustaa kota 3 ja sen edustalta saatu aineisto, ja (3) 1700-luvun jälkipuoliskolle, jota edustaa kivilatomus 24. Tämä osoittaa, ettei Nukkumajoen markkinapaikkojen tapaisia muinaisjäännösalueita tutkittaessa ole aihetta odottaa kronologisesti yhtenäistä tulosta. Sen sijaan on valmistauduttava tutkimaan monivaiheista kompleksia, jossa voidaan kohdata vaikeasti havaittavia ja/tai tulkittavia stratigrafioita ja muita tilanteita, joihin on luettava peittyneestä humuskerroksesta saatu hiilinäyte ajoitustuloksineen.

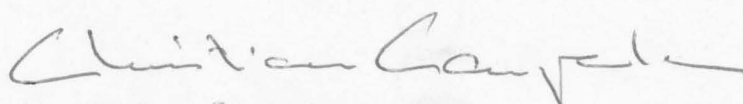
5 LOPPUKATSAUS

Kuten edellä olevasta on käynyt ilmi, ei tutkimusten kulussa ehditty toteuttaa aiottua markkinapaikkojen kartoitusta. Kaikilla tiedossani olleilla markkinapaikoilla käytiin, mutta tutkimukset jouduttiin kokonaan keskittämään Nukkumajoki 2 puitteisiin.

Nukkumajoki 2 saatiin kartoitetuksi ja sen puitteissa kolme eri tyyppistä muinaisjäännöstä tutkituksi. Tutkimuksen yhteydessä otetuista näytteistä osa on jo käsitelty - tuloksena alueen fosfaattipitoisuuskartta, tietoja kodan kateaineesta, tietoja seudun kasvillisuudesta talvikylätoiminnan alkuun mennessä ynnä radiohiiliajoituksia. Edelleen saatiin ravitsemusta kuvastavaa luuaineistoa sekä esineistöä, joka kuvastaa paitsi ikäasemaa myös esineellisen kulttuurin luonetta ja kosketuksia vieraisiin väestöihin. Tutkimuksissa onnistuttiin siis "erittäin puutteellisesti tunnettua metsälappalaiskulttuuria valaisevan aineiston" hankintatavoitteen osalta hyvin.

Mitä kolmanteen tavoitteeseen tulee, pyrkimykseen selvittää "mahdollisuuksia laatia muinaista saamelaisyhteiskuntaa koskeva arkeologinen tutkimusohjelma", seuraa edellisestä, että tämän edellytyksenä olevat tiedot nyt ovat täydentyneet tiedoilla talvikylän luonteesta arkeologisena tutkimuskohteena. Hyvät tiedolliset edellytykset historiallisen ajan saamelaiskulttuuria selvittelevän tutkimusohjelman laatimiseksi ovat nähdäkseni olemassa, ja kysymys onkin nyt tätä aihepiiriä koskevan tutkimuksen merkityksen arvioinnista ja tästä riippuvan rahoituksen järjestelystä sekä tutkijavoimien koordinoinnista.

Helsingissä, huhtikuun 20 p:nä 1979

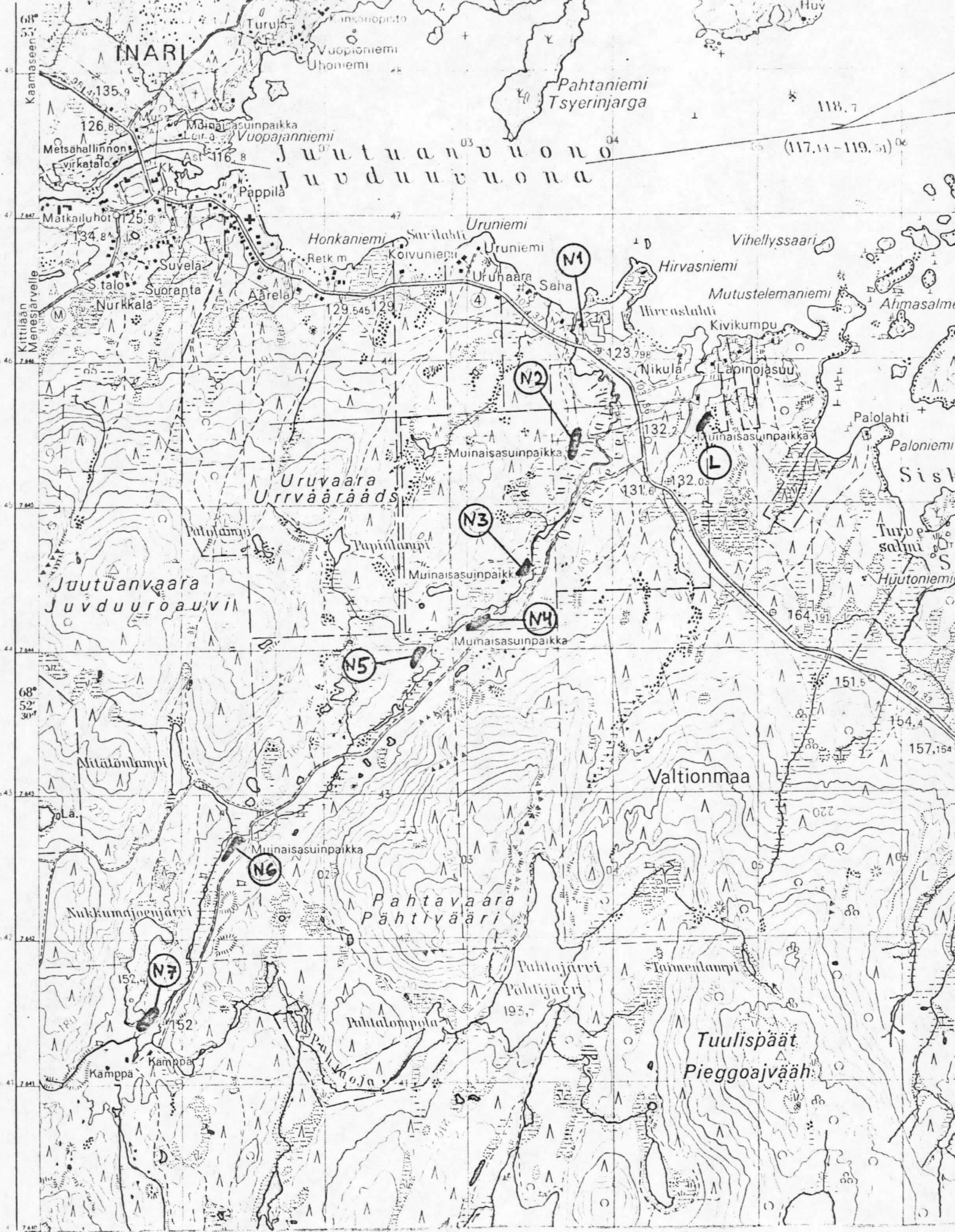
Christian Carpelan

VIITTEET

- Carpelan, C., 1966: Juikenttä, kaivausala 14 (1965). - K.
 - 1974: Kemijoki 8000 näyttelyopas. - Helsinki.
 - 1976: Nordfinska kåtabottnar från förhistorisk och historisk tid. - Iskos 1 (=Nordiska arkeologmötet i Helsingfors 1967).
 - 1979: Lappalaisperäisten muinaisjäännösten inventointia Inarissa elokuussa 1966. - K.
- Clark, R. M., 1975: A calibration curve for radiocarbon dates. - Antiquity XLIX nr 196.
- E = käsikirjoitus museoviraston esihistorian toimistossa
- Itkonen, I., 1910: Muinaisjäännöksiä ja tarinoita Inarinjärven ympäristöltä. - E.
 - 1912: Kirje muinaistieteelliselle toimikunnalle. - Jäljennös/Ksgr 4909.
 - 1913a: Kertomus inarinlappalaisten vanhemmista rakennusmuodoista. - K.
 - 1913b: Tietoja Inarin kirkonkylän seudun muinaisuudesta. - SM.
- Itkonen, T., 1914: Kaivauskartta ja valokuvia. - E.
 - 1948: Suomen lappalaiset vuoteen 1945. - Porvoo-Helsinki.
- Jauhiainen, E., 1973: Age and degree of podzolization of sand soils of the coastal plain of northwest Finland. - Societas Scientiarum Fennica. Commentationes Biologicae 68.
- K = käsikirjoitus museoviraston kansatieteen toimistossa
- Kol^Vcin, B. A., 1959: ^{VV}Železoobrabatyvajušcee remeslo Novgoroda Velikogo. - MIA 65.
- Miettinen, T. ja P., 1969a: Savukosken Seitajärven Kurisankentän kaivauskertomus v. 1968. - K.
 - 1969b: Kansatieteellinen tutkimustyö Savukosken ja Södankylän pitäjissä kesällä 1968. - K.
- Suomenmaa IX,2., 1931: Inari. - Porvoo.
- Suominen, J., 1975: Kasvipeitteestä saamelaisten muinaisilla talvikylän paikoilla. - Luonnon Tutkija 79.
- Synge, F. M., 1969: The raised shorelines and deglaciation chronology of Inari, Finland, and South Varanger, Norway. - Geografiska Annaler 51 A.

Otejäljennös (piennennös) topografisesta kartasta N:o 384101 Inari

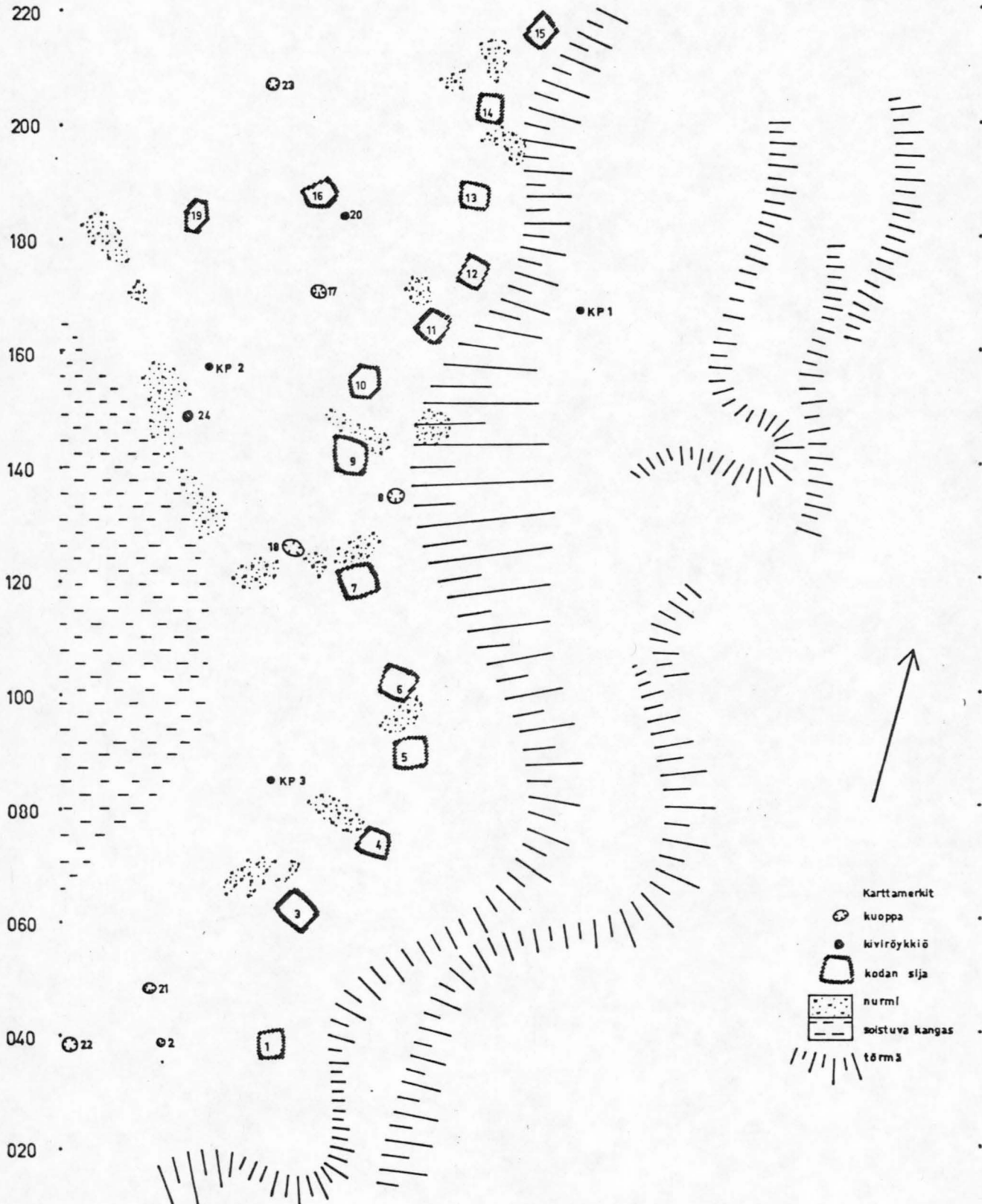
Kahta 2
KOPIO (PIETN.)

INARI NUKKUMAJOKI 2
C. Carpelan 1978
yleiskartta, maastokuvaus

mittakaava 1:500
kiintopiste 1 128.49 ymp
- 2 131.79 ymp
- 3 131.57 ymp

piirt G. Carpelan,
H. Matiskainen ja
M. Mustakallio

060 080 100 120 140 160 180 200 220
240 220 200 180 160 140 120 100 80 60 40 20 000

- Karttamerkit
- kuoppa
  - kiviröykkiö
  - kodan sija
  - nurmi
  - soistuva kangas
  - törmä

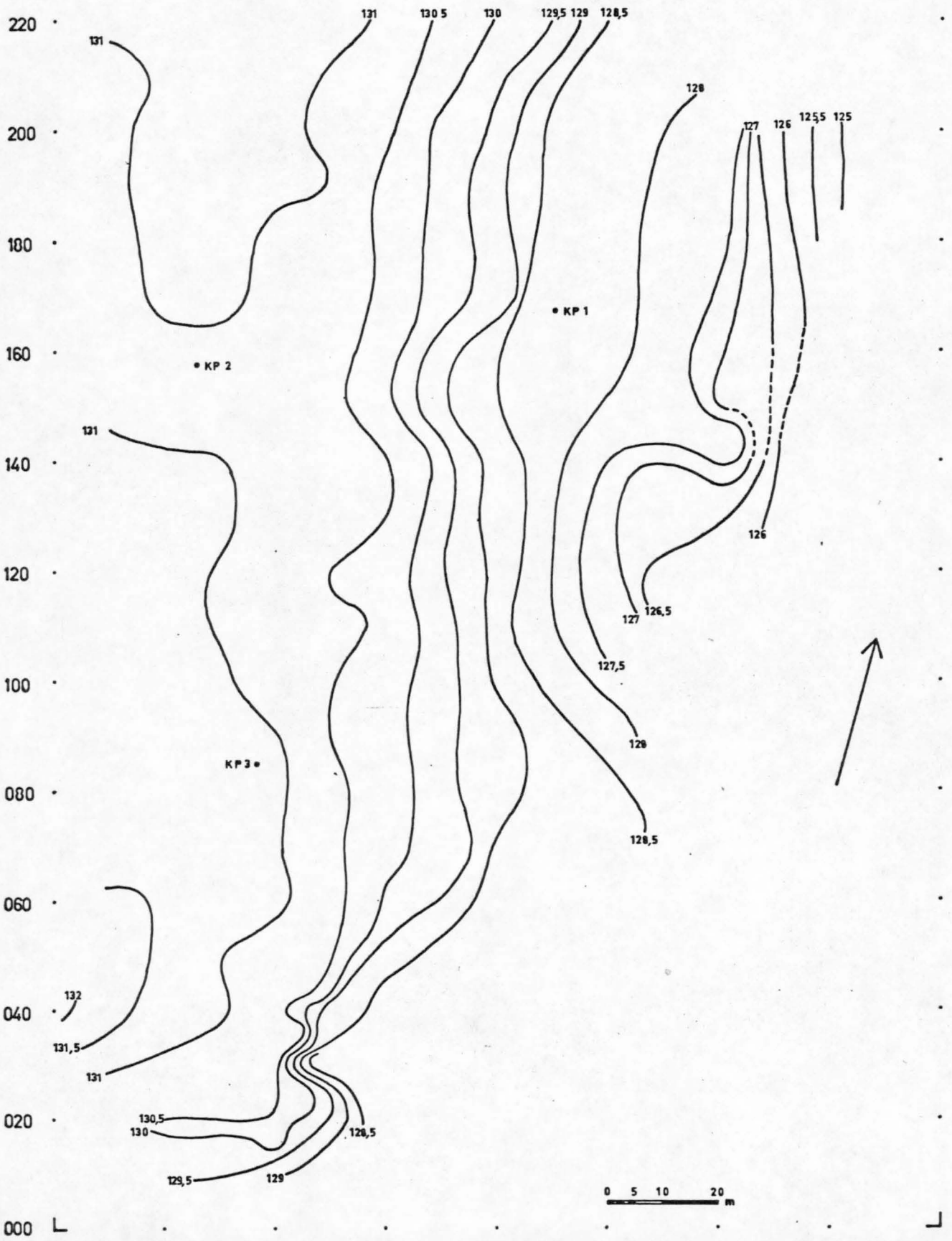
0 5 10 20 m

INARI NUKKUMAJOKI 2
C. Carpelan 1978
yleiskartta, korkeuskäyrät

mittakaava (1:500)
kiintopiste 1 128.49 ymp
- 2 131.79 ymp
- 3 131.57 ymp

piirt. C. Carpelan,
H. Matiskainen ja
M. Mustakallio

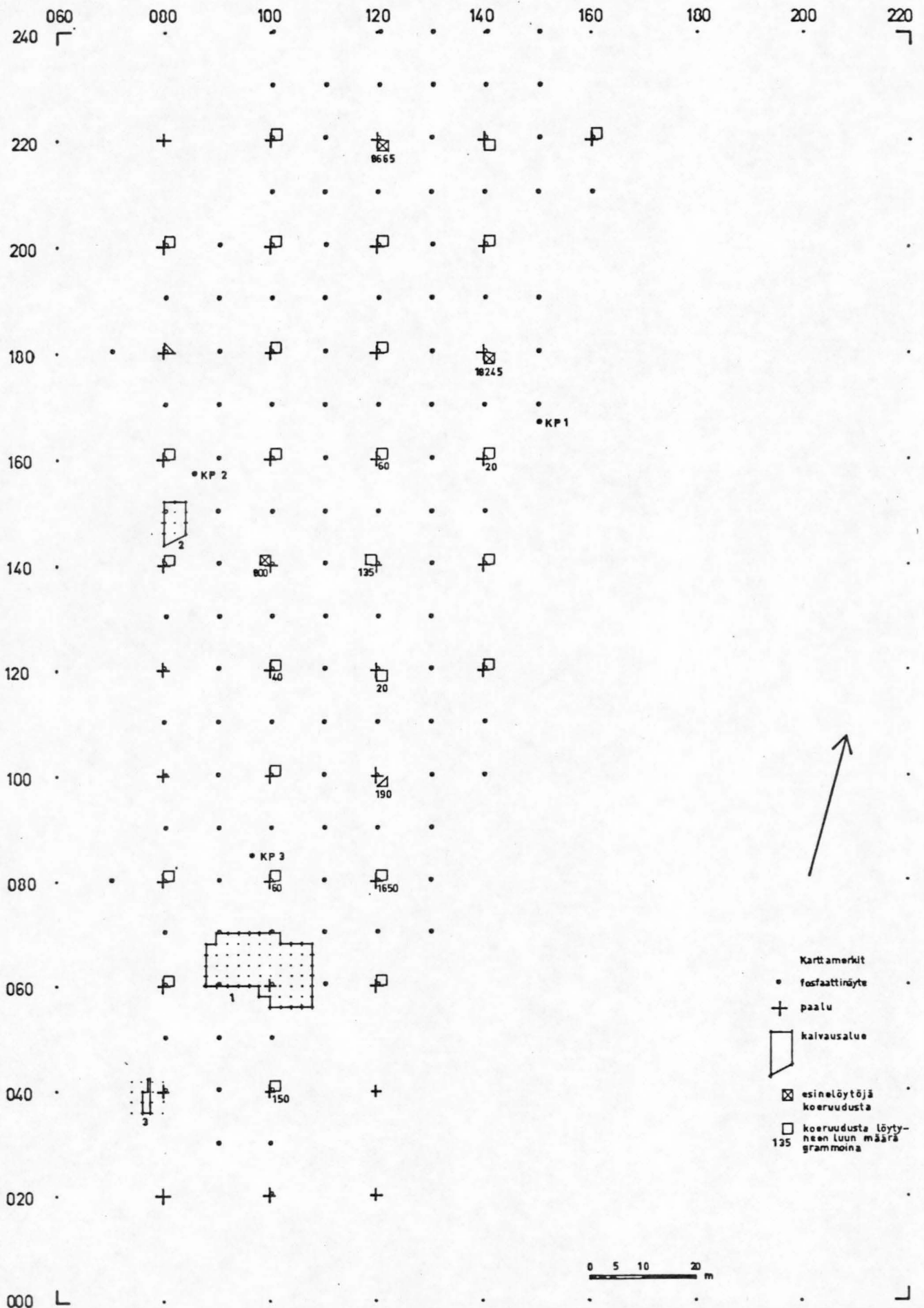
060 000 100 120 140 160 180 200 220
240

INARI NUKKUMAJOKI 2
C. Carpelan 1978
yleiskartta, kaivausalat

mittakaava (1:500)
kiintopiste 1 128.49 ymp
- 2 131.79 ymp
- 3 131.57 ymp

piirt C. Carpelan,
H. Matiskainen ja
M. Mustakallio

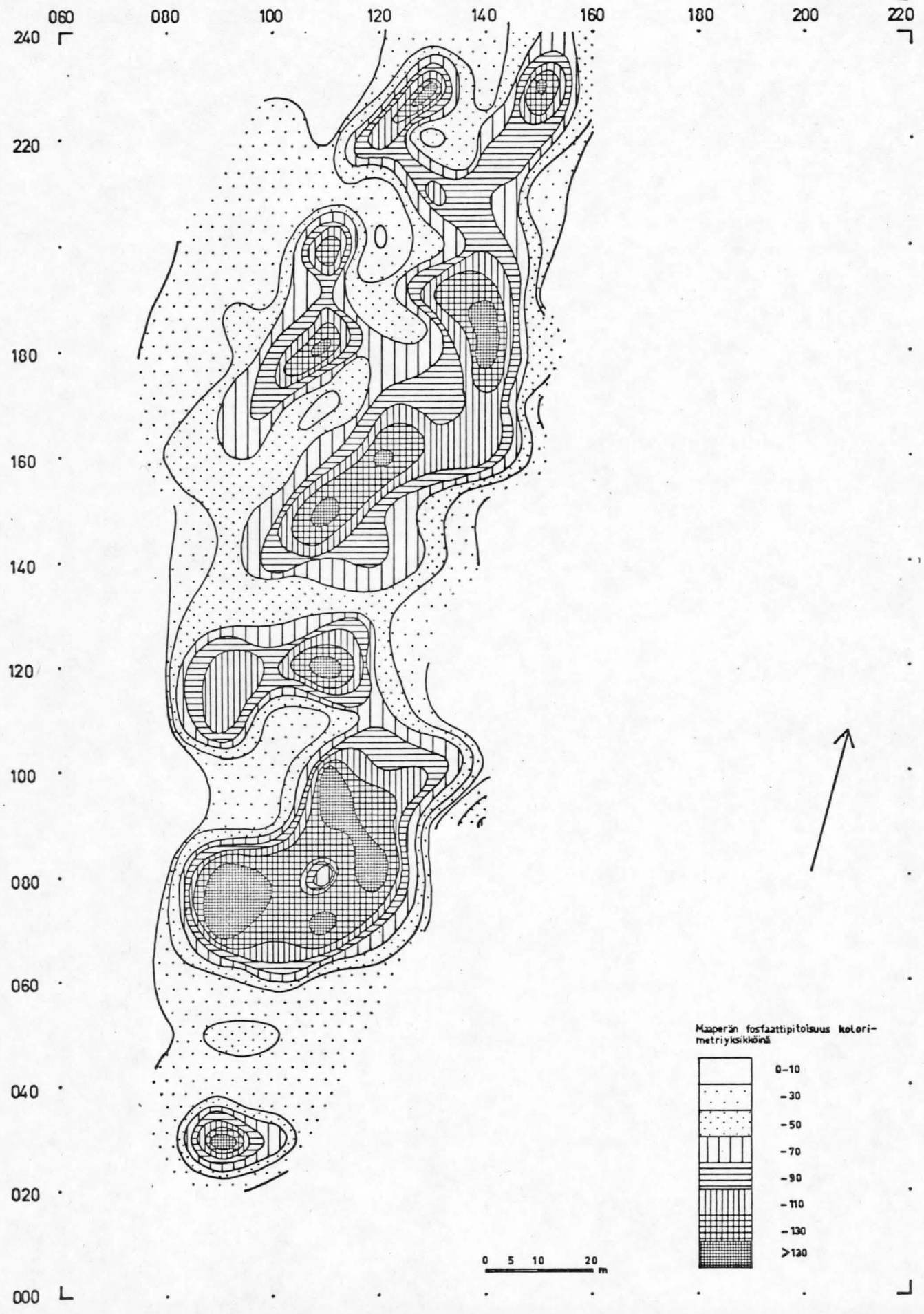
- Karttamerkit
- fosfaattinöyry
  - + paalu
  - kaivausalue
  - ⊠ esinelöytöjä koerudusta
  - koerudusta löytyneen luun määrä grammoina

0 5 10 20 m

Kartta 5
KOPIO (PIENI)

INARI NUKKUMAJOKI 2
C. Carpelan 1978
yleiskartta, fosfaatin esiin-
tyminen

mittakaava 1:500
piirt. H. Matiskainen

INARI NUKKUMAJOKI 2

C. Carpelan 1978

kaivausalue 1

pintakartta

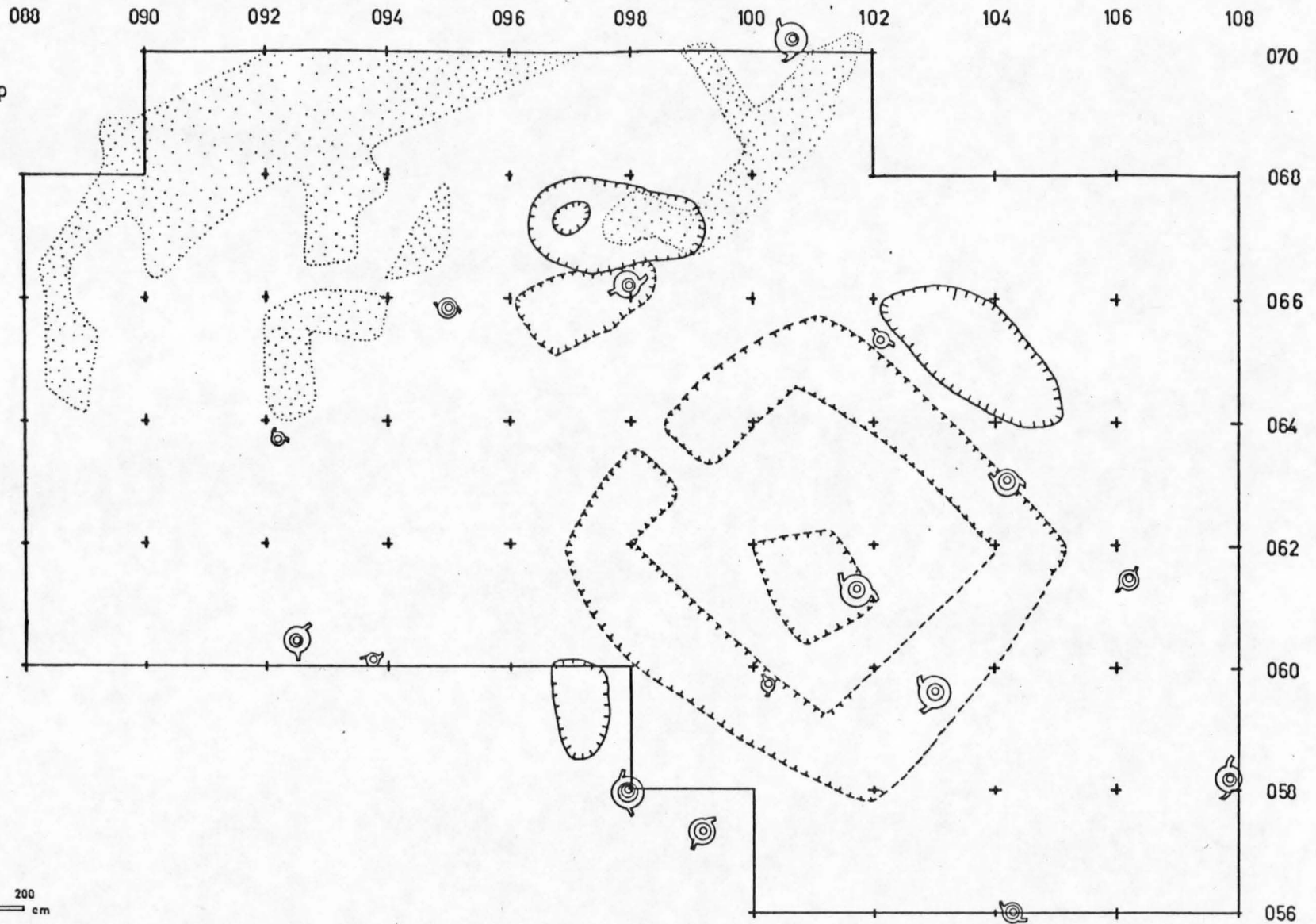
mittakaava (1:50)

kiintopiste 3 vl 122=131.57 ymp

piirt. M. Mustakallio

Karttamerkit

- nurmi
- syväne
- kohouma
- juurakko

INARI NUKKUMAJOKI 2

C. Carpelan 1978

kaivausalue 1

kota 3 ympäristöineen

mittakaava 1:50

kiintopiste 3 vl 122=131.57 ymp

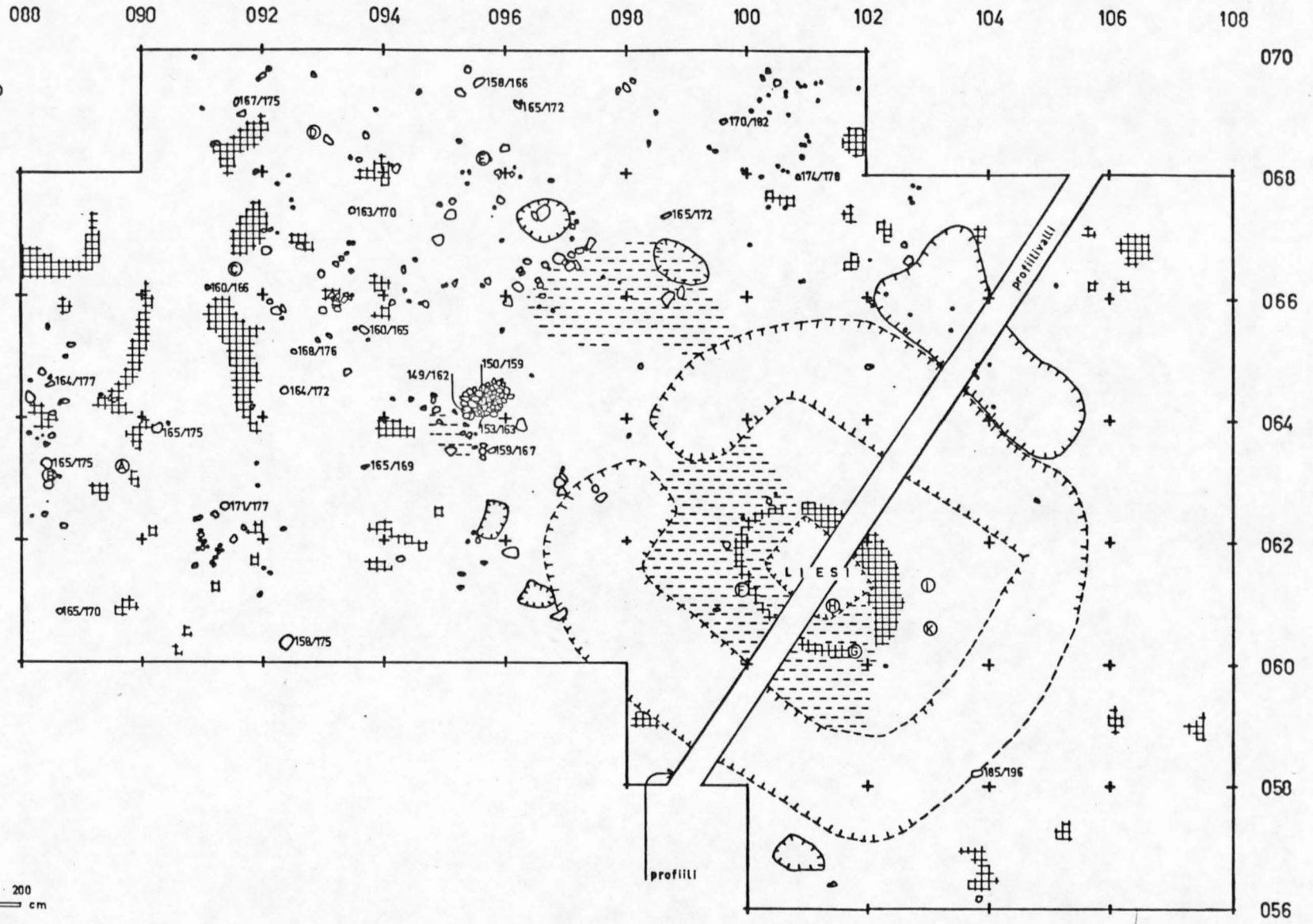
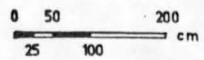
piirt. M. Mustakallio

Esine löytöjä

A kirves	20278:1
B rautaesine	:2
C nuolenkärki	:5
D nappi	:13
E naskali	:14
F padan korva	:17
G nuolenkärki	:19
H veitsi	:20
I puukko	:25
K puukko	:26

Karttamerkit

- siltti
- hiili ja noki
- kiviä
- syväne
- kohouma

INARI NUKKUMAJOKI 2

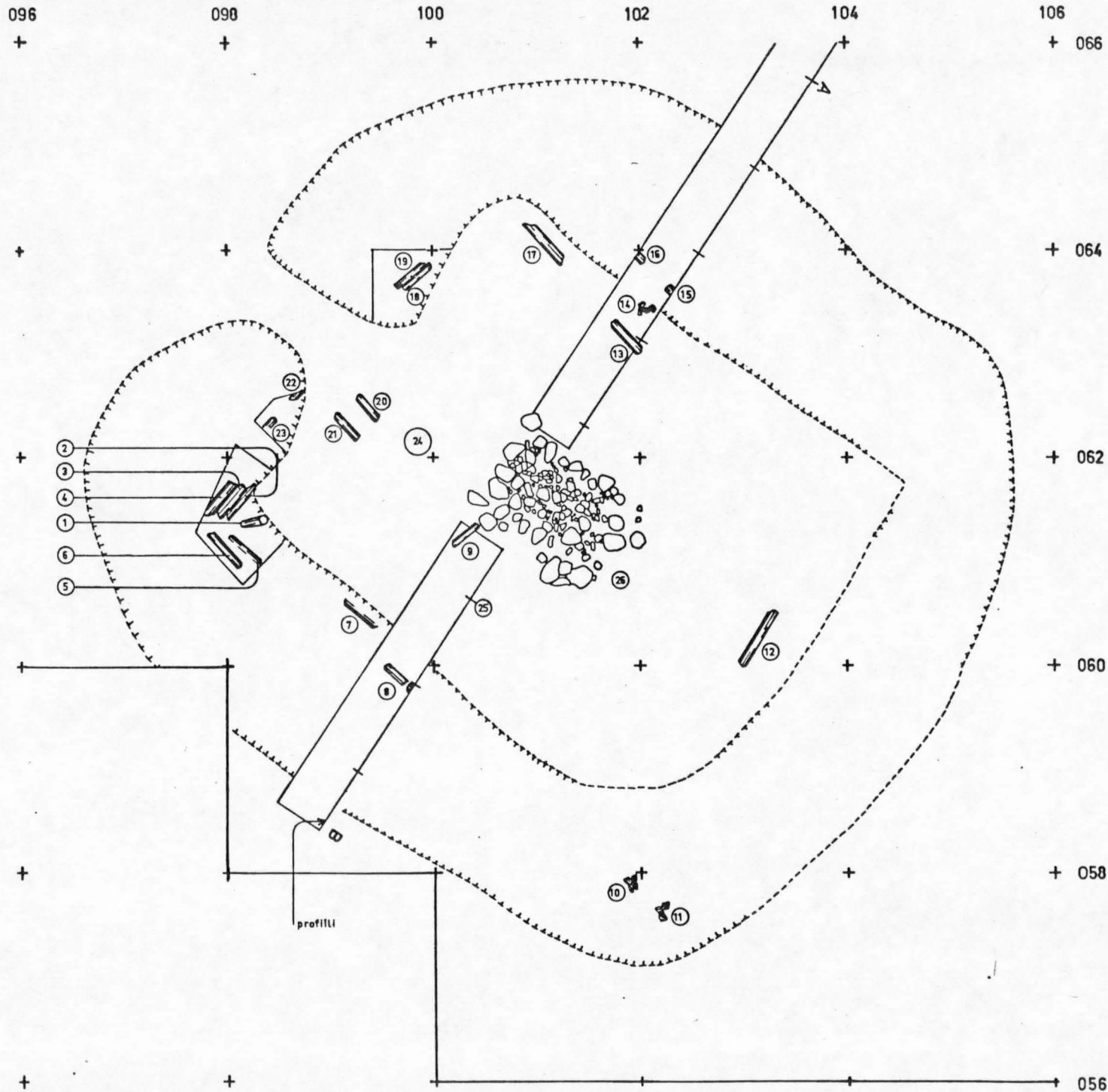
C. Carpelan 1970

kaivausalue 1, kota 3

mittakaava 1:25

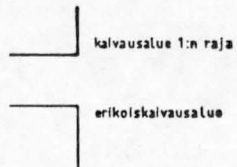
kiintopiste 3 vl 122=131.57 ymp

piirt. M. Mustakallio

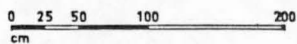

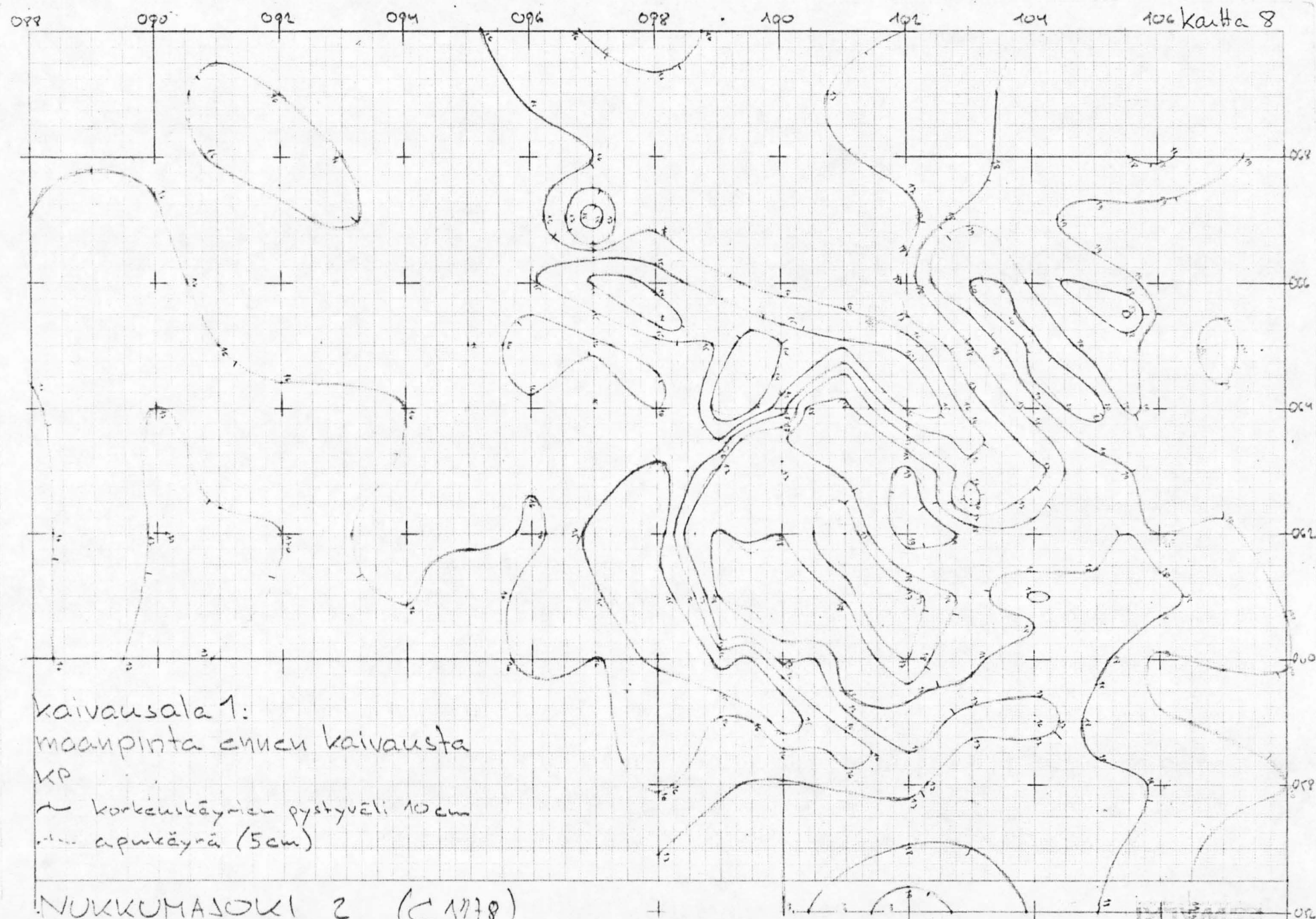
Karttamerkit

- kivis
- puuta
- kohouma

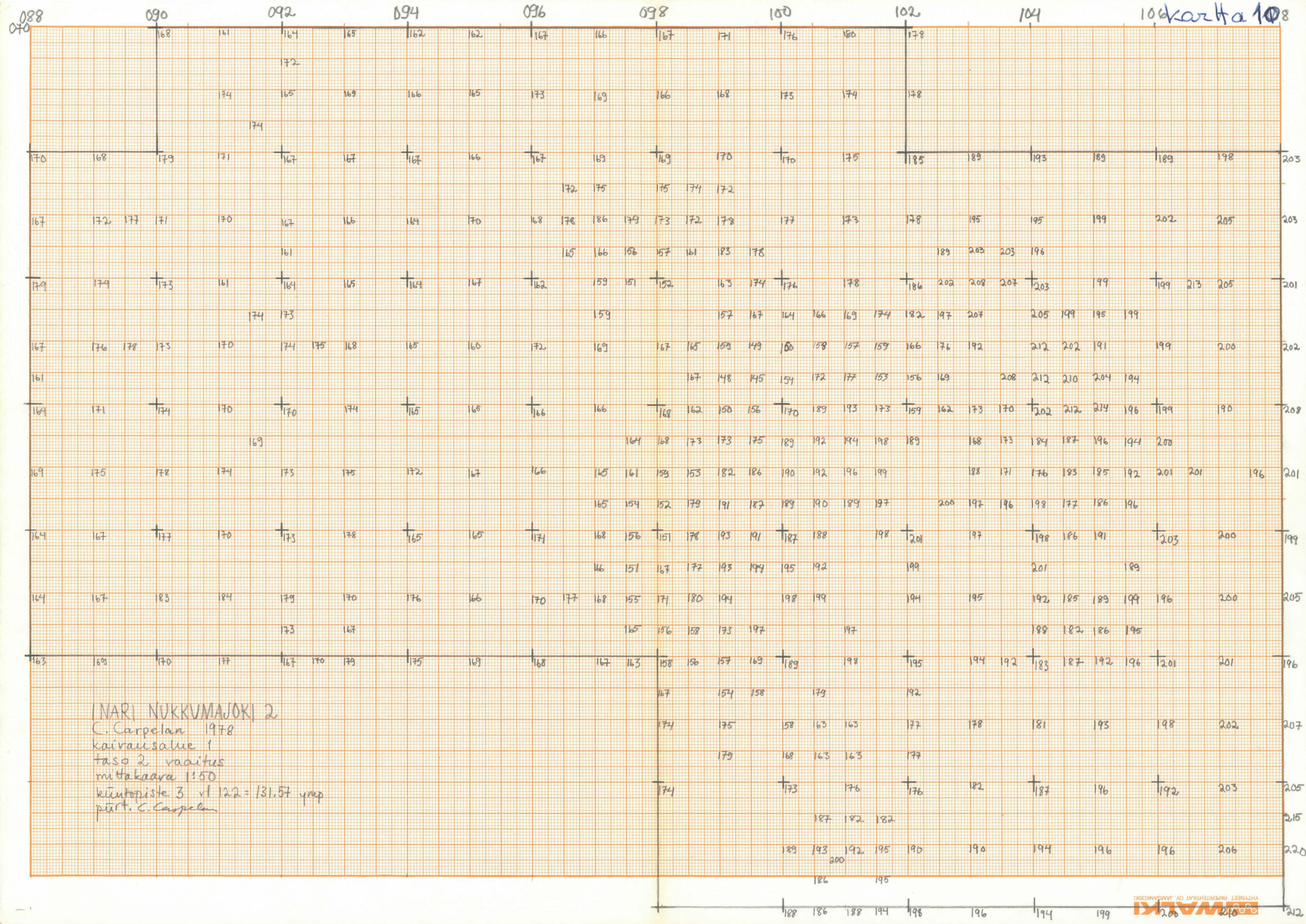
1-23 puurakenteiden jäännöksiä
24-26 maa- ja hillinäytteitä

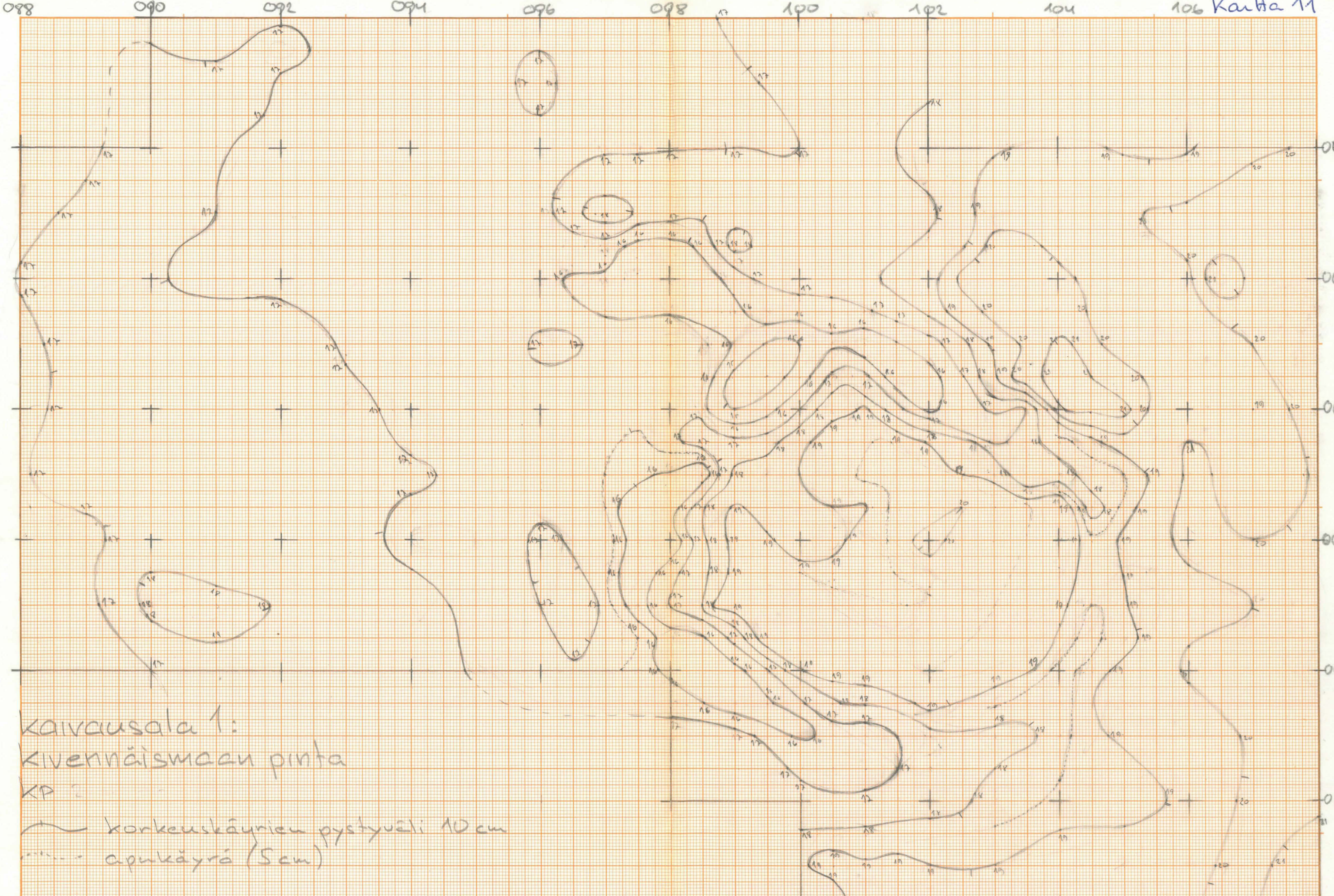

INARI NUKKUMAJOKI 2
 C. Carpelan 1978
 kaivausalue 1
 pintaraaitys
 mittakaava 1:50
 kuintopiste 3 v.l. 122 = 131,57 ymp
 piirt. C. Carpelan

INARI NUKKUMAJOKI 2
 C. Carpelan 1978
 kairausalue 1
 taso 2, vaaitus
 mittakaava 1:50
 kuntopiste 3 vt 122 = 131,57 ymp
 pürt. C. Carpelan

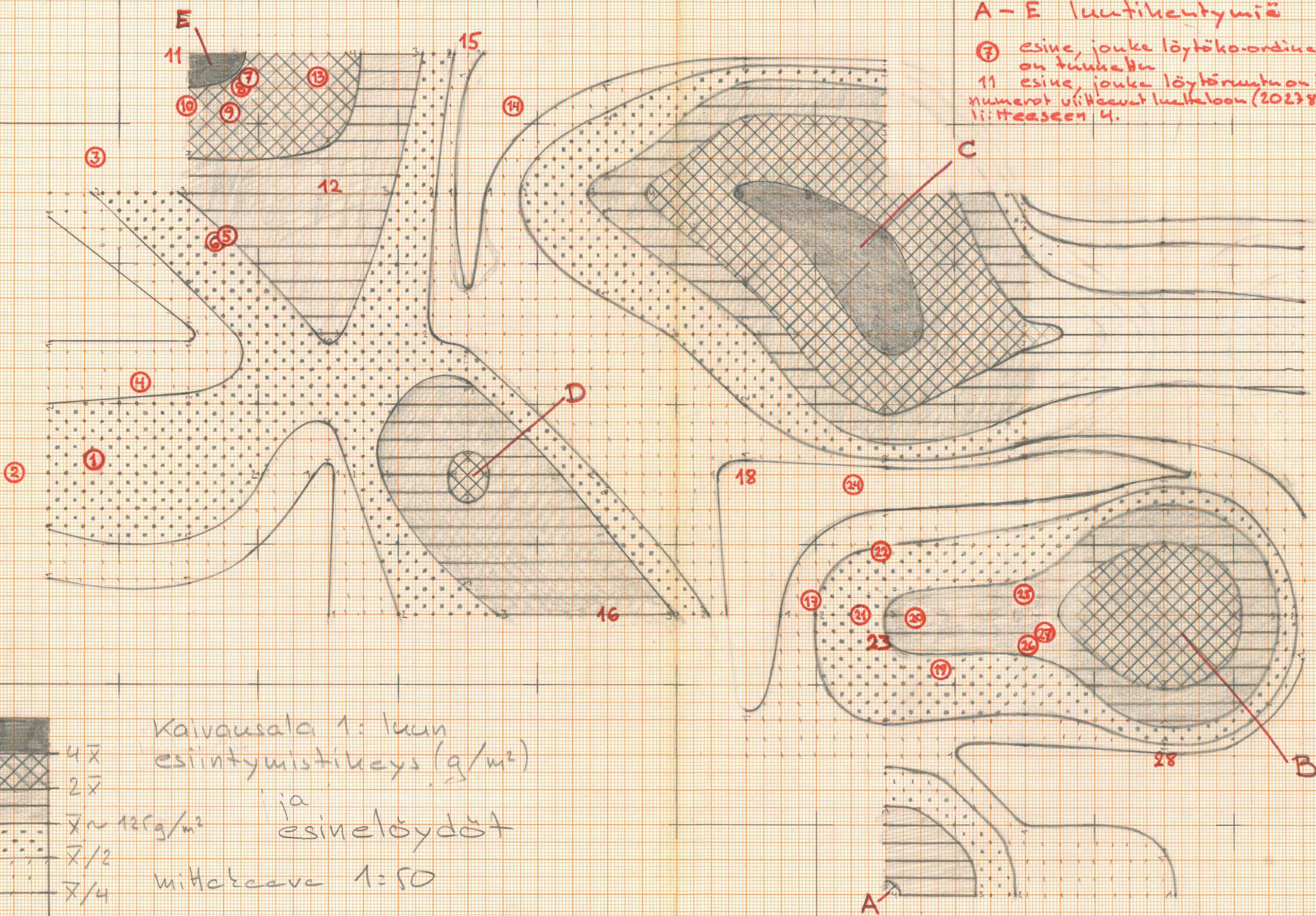
kaivausala 1:
kivennäismaan pinta

KP
 ~~~~~ korkeuskäyrien pystyväli 10 cm
 - - - - - apukäyrä (5cm)

NUKKUMAJOKI 2 (C 1978)

A - E luutihentymä

⑦ esine, jonka löytökoordinaatti on tunnettu
 11 esine, jonka löytöruutu on tunnettu
 numerot viitataan luetteloon (20238) ja liitteeseen 4.

	4x
	2x
	$\bar{x} \approx 125 \text{ g/m}^2$
	$\bar{x}/2$
	$\bar{x}/4$

Kaivausala 1: luun esiintymistiheys (g/m^2) ja esinelöydöt
 mittakaava 1:50

NUKKUMALOKI 2 (C 1978)

kaivausala 1: fosfaatti-pitoisuus (Matiskainen)

NUKKUMAJOKI 2 (C 1979)

INARI NUKKUMAJOKI 2

C. Carpelan 1970

kaivausalue 1, kota 3
puurakenteiden ja liesi-
kivien vaaitusluvut

mittakaava 1:25

kiintopiste 3 vl 122 = 131.57 ymp

piirt. M. Mustakallio

096	090	100	102	104
+	+	+	+	+

+	+	+	+	+

+	+	+	+	+

+	+	+	+	+

180/195

174/187 177/189

172/188

179/193 170/182

184/192

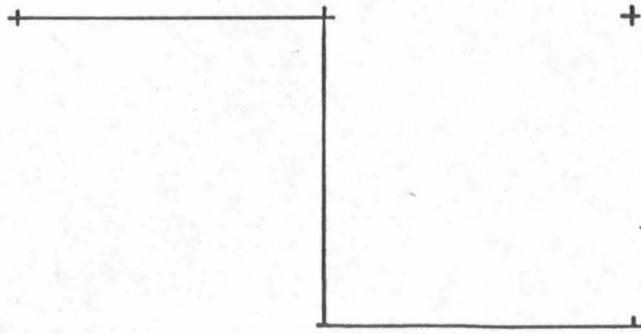
180/193 177/191

176/170 184

173 172 183 177 173

170 174

173 178

+	+	+	+

KOPIO (PIEN.)

Kuva 16

INARI NUKKUMAJOKI 2

C. Carpelan 1978

kaivausalue 1, kota 3

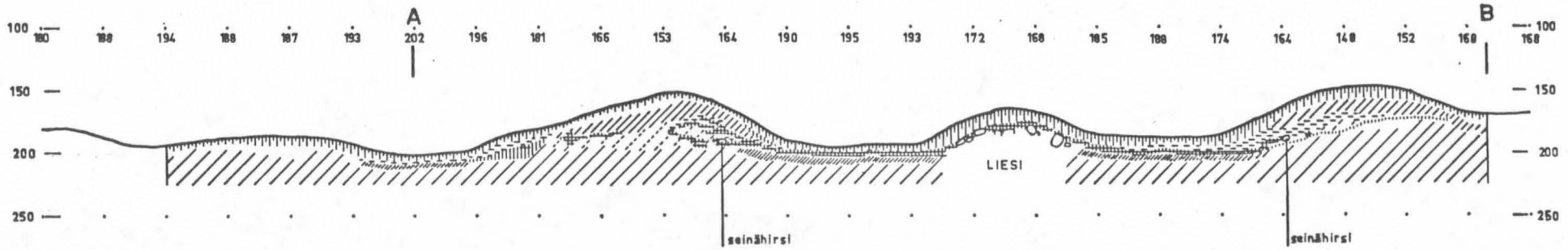
profiili A-B

mittakaava 1:25

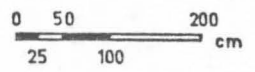
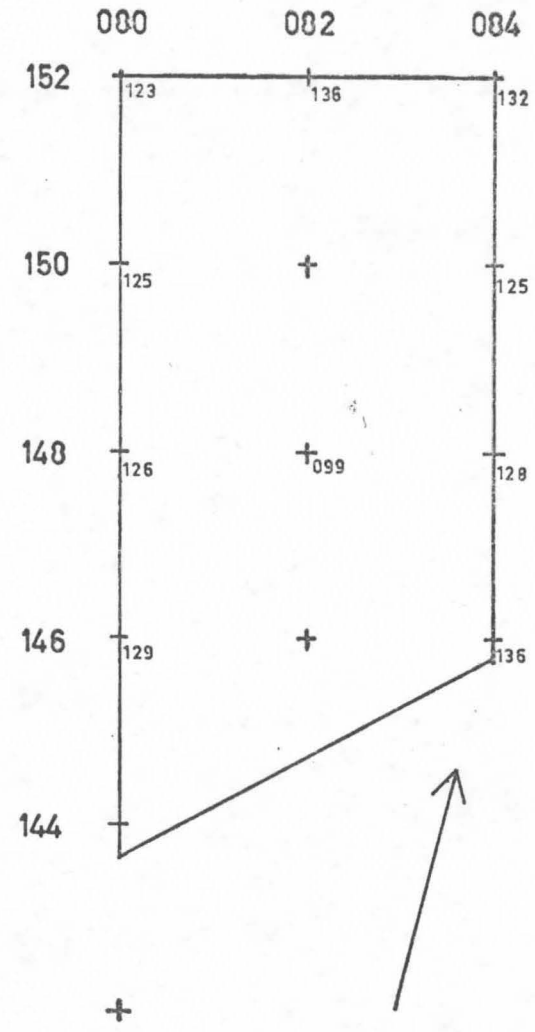
kiintopiste 3 vl 122=131,57 ymp

piirt. M. Mustakallio

Karttamerkit

INARI NUKKUMAJOKI 2
C. Carpelan 1978
kaivausalue 2
pintavaaitus
mittakaava (1:50)
kiintopiste 2 vl 060 = 131.79 ymp
piirt. H. Matiskainen

INARI NUKKUMAJOKI 2

C. Carpelan 1978

kaivausalue 2

taso 1

mittakaava (1:50)

kiintopiste 2 vl 060=131.79 ymp

piirt. H. Matiskainen

Kivien vaaitusluvut

a 112/124	g 113/	n 127/
b 102/	h 119/	o 112/
c 112/	i 137/	p 115/
d 118/132	k 110/	q 118/134
e 119/137	l 132/146	r 114/
f 116/139	m 111/	s 099/

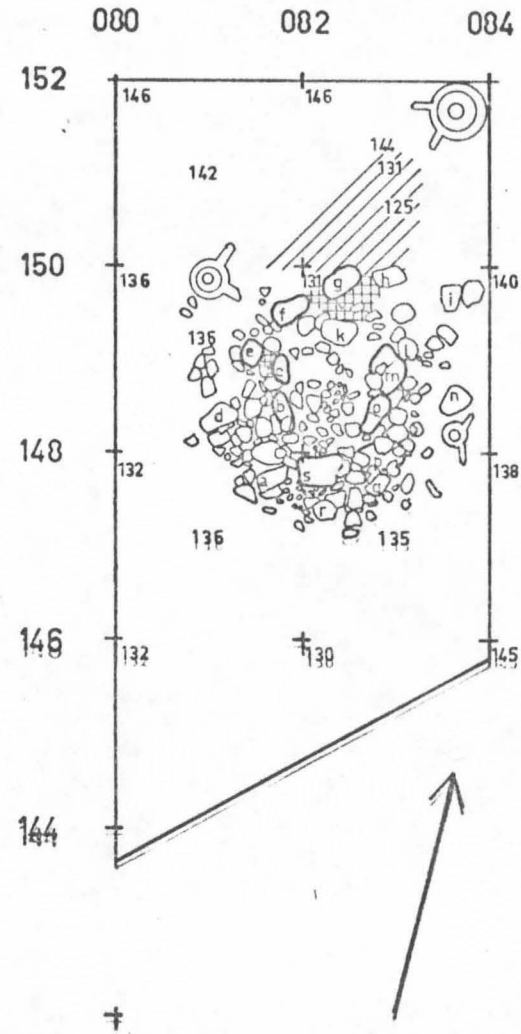
Karttamerkit

 ruskea hiekka

 hiili ja noki

 juurakko

 kiviä

INARI NUKKUMAJOKI 2

C. Carpelan 1978

kaivausalue 2

taso 2

mittakaava (1:50)

kiintopiste 2 vl 060=131.79 ymp

piirt. H.Matiskainen

Kivien vaaitusluvut

b 102/140	o 112/139	v 116/140
e 112/143	p 115/141	x 124/140
g 113/145	r 114/129	y 126/138
h 119/149	s 099/	z 126/143
k 110/128	t 130/141	
m 111/144	u 121/142	

Karttamerkit

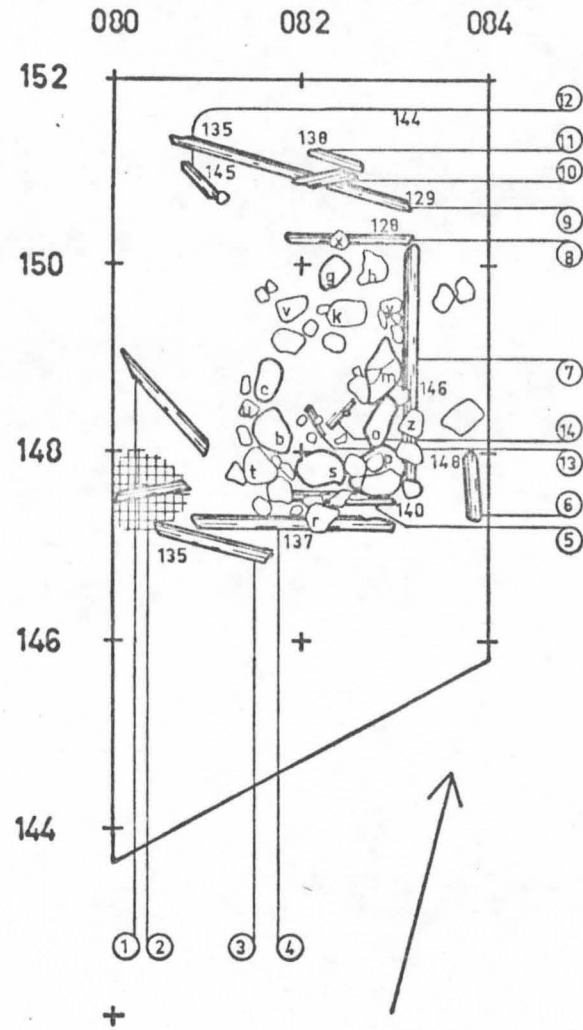
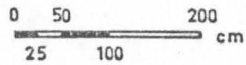
hiili ja noki

kiviä

puuta

INARI NUKKUMAJOKI 2

C. Carpelan 1978

kaivausalue 2

taso 3

mittakaava (1:50)

kiintopiste 2 vl 060=131.79 ymp

piirt. H.Matiskainen

Kivien vaaitusluvut

s 099/135

ä 124/137

ö 126/142

Karttamerkit

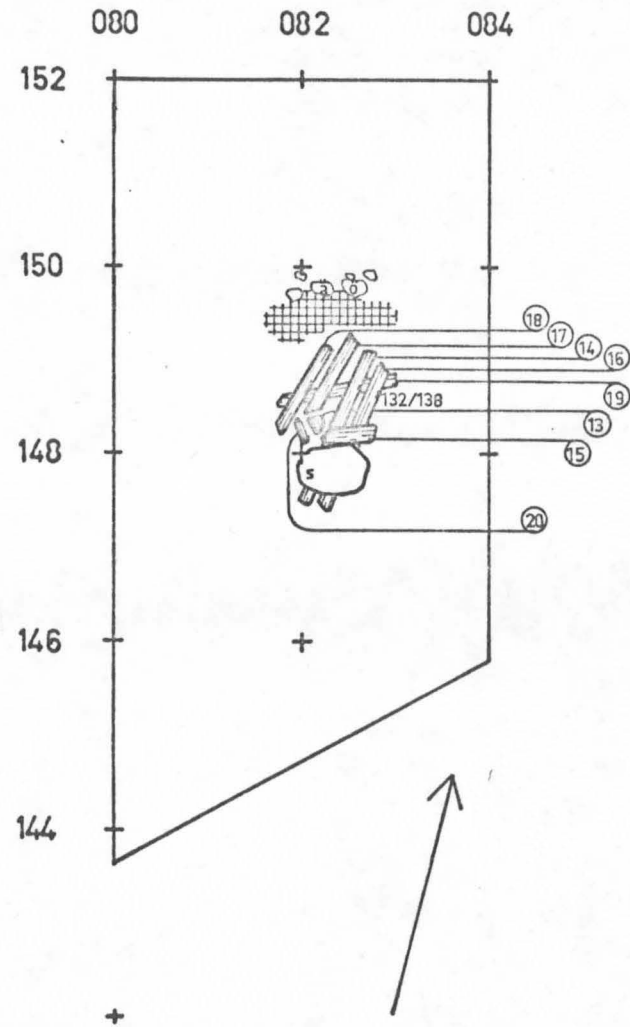
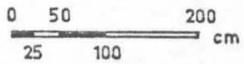
hiili ja noki

kiviä

puuta

INARI NUKKUMAJOKI 2

C. Carpelan 1978

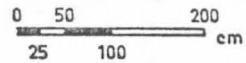
kaivausalue 3

pintavaaitus

mittakaava (1:50)

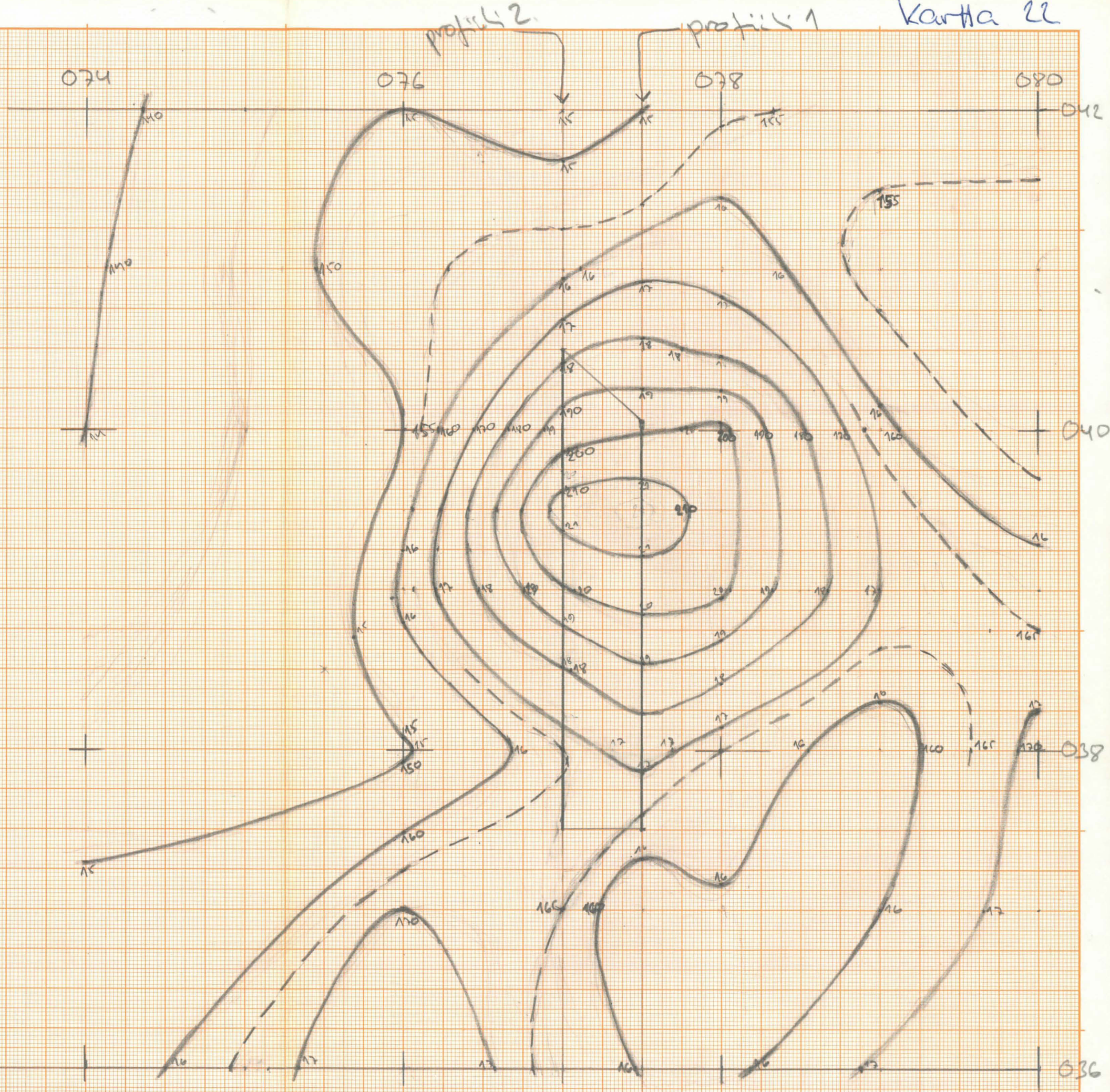
kiintopiste 3 vl 122=131.57 ymp

piirt. C. Carpelan

	074	076	078	080
042	† ₁₃₈	† ₁₅₀	146 † ₁₅₄	157 † ₁₅₉
		1 ₁₅₄	158 167 165	153 150
			182 178	
040	† ₁₄₀	† ₁₅₀	195 198 † ₂₀₂	161 † ₁₈₂
			214 217 206	
		163	199 205 202 184 170	163
		143	179 189 183	
038	† ₁₄₈	† ₁₄₉	165 173 † ₁₆₅	156 † ₁₇₂
		170	165 154 159	160 175
036	† ₁₅₄	† ₁₇₈	164 † ₁₅₅	172 † ₁₄₆

NARI
VUKKUMA JOKI 2
kaivausala 3 = kuoppa 2
pintakarthe
1:25

 korkeuskäyrä
 (työsuoritus 10cm)
 apukäyrä (5cm)

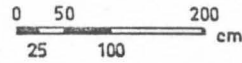
INARI NUKKUMAJOKI 2

C. Carpelan 1978
kaivausalue 3

taso 1

mittakaava (1:50)

kiintopiste 3 vl 122=131.57 ymp
piirt. C. Carpelan

	074	076	078	080
	042 +	+	155 157 +	+
			167 174	
			182 187	
	040 +	173 191 206 207 +		+
		180 193 216 234		
		175 183 203 217		
		167 183 196		
	038 +	153 162 168 181 +		+
		171 169		
		177 175 162		
	036 +	181 165 +		+

profili 2   profiili 1

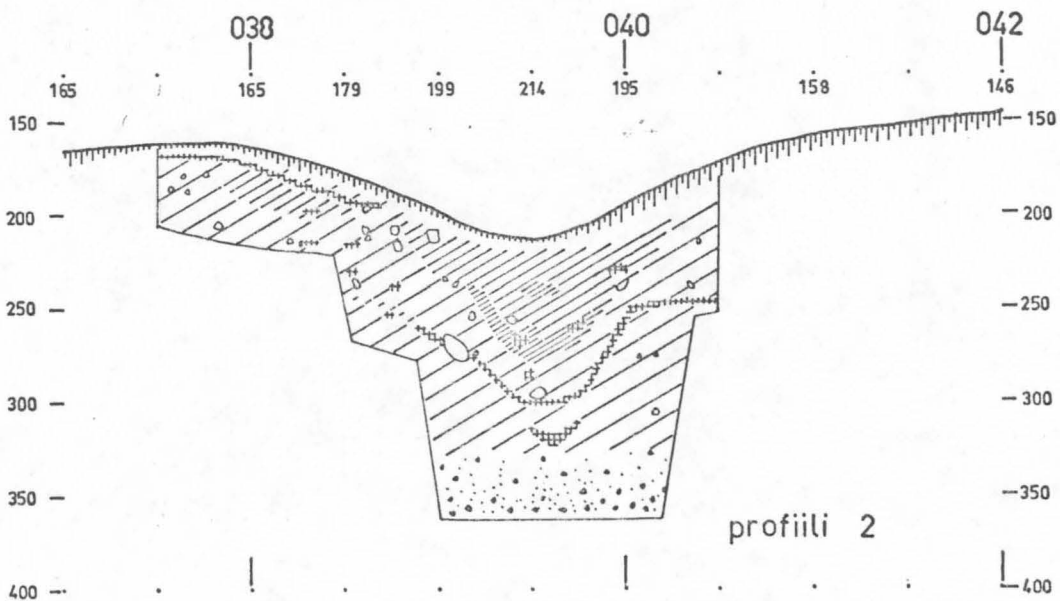
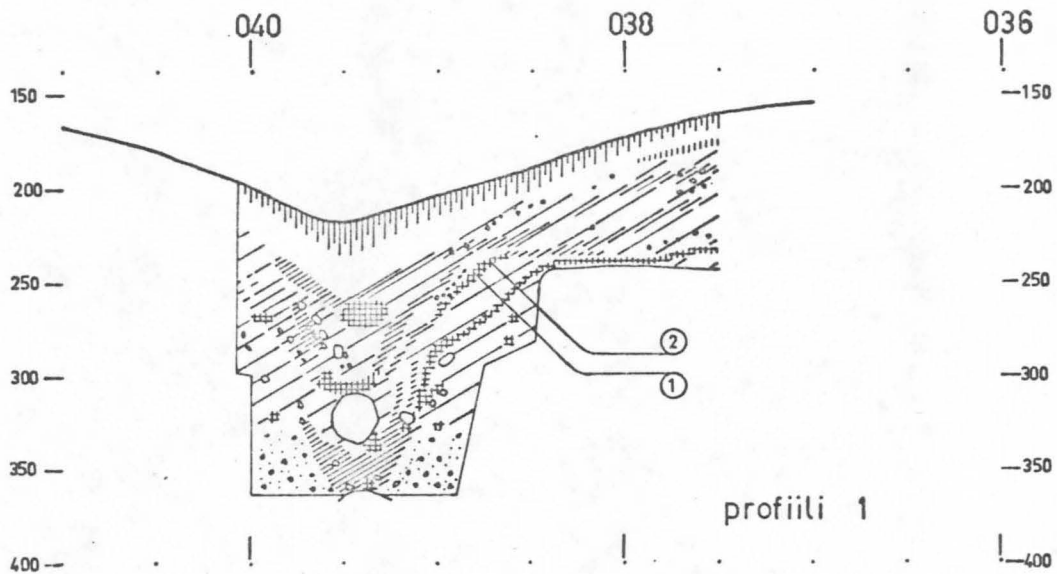

INARI NUKKUMAJOKI 2
 C. Carpelan 1978
 kaivausalue 3
 mittakaava (1:25)
 kiintopiste 3 vt 122= 131.57 ymp
 piirt. M. Mustakallio

Karttamerkit

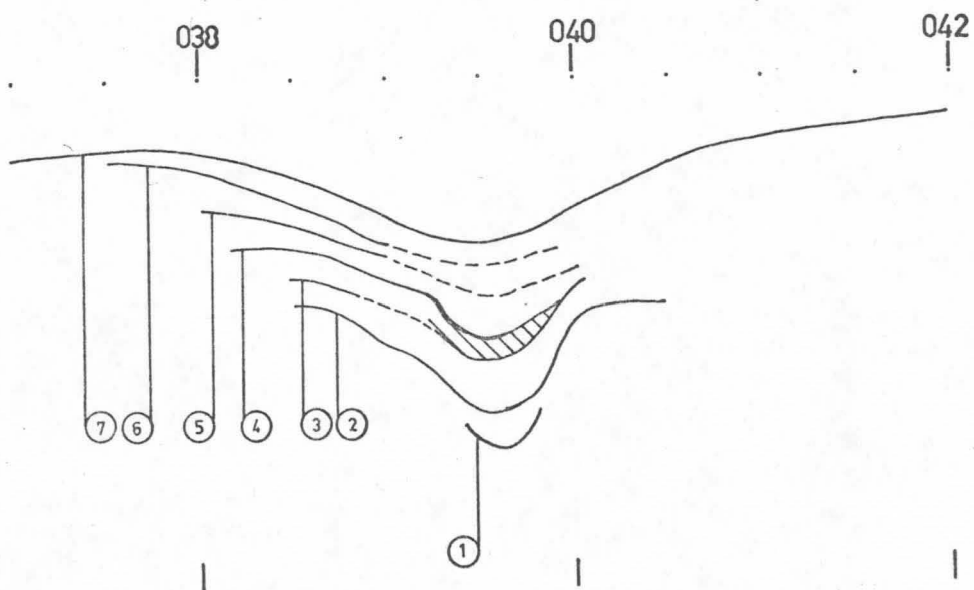
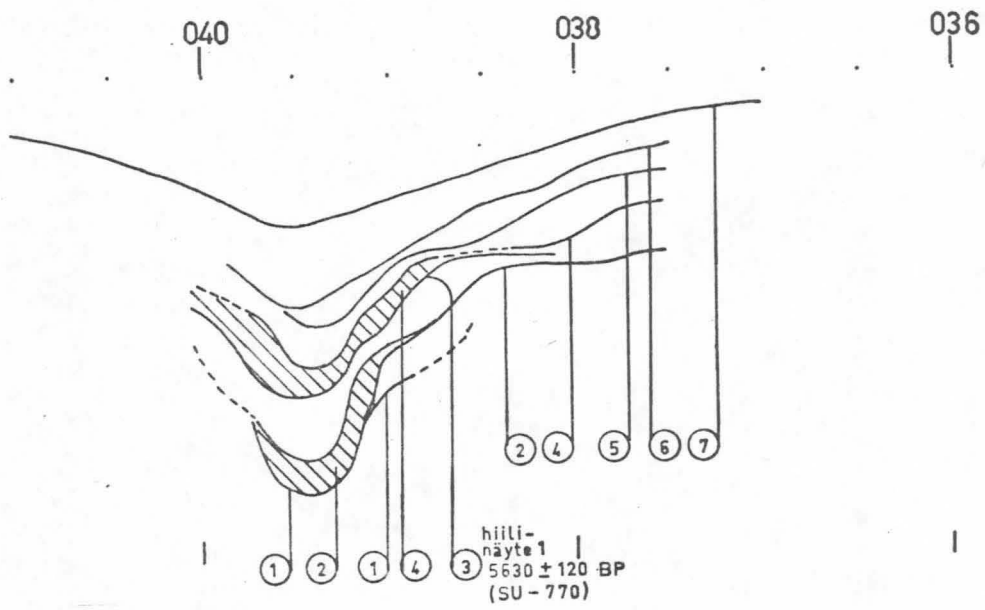
	turve ja humus
	harmaa hiekka
	vaaleanuskea hiekka
	keskiruskea hiekka
	tummanruskea hiekka

	hiili ja noki
	sora
	kiviä
	1-2 hiilinäytteitä

0 25 50 100 200 cm

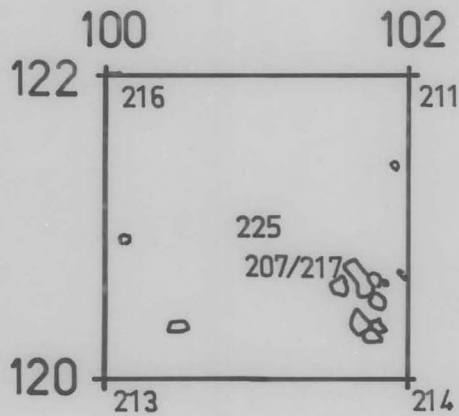
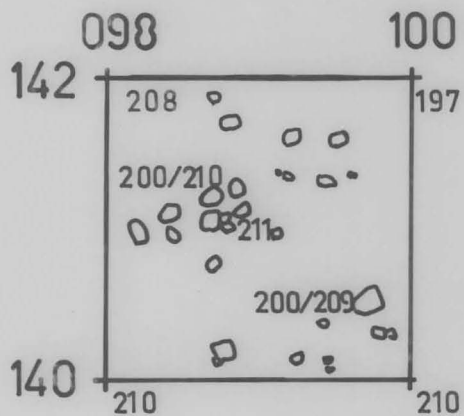
INARI NUKKUMAJOKI 2
C. Carpelan 1978
kaivausalue 3
peitepiirros profiileihin 1 ja 2

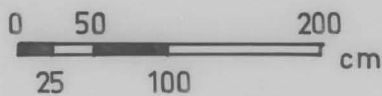
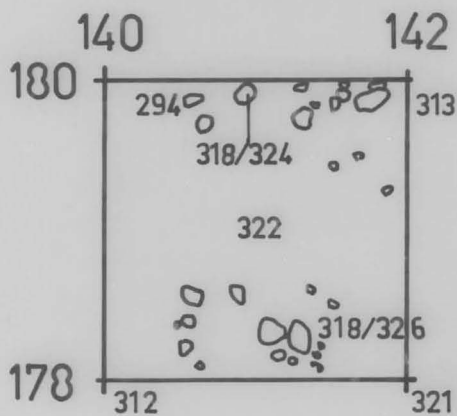
INARI NUKKUMAJOKI 2
C. Carpelan 1978
koeruutuja
mittakaava 1:50
piirt. M. Mustakallio

Kartta 26

kiintopiste 3 vl 122 = 131.57 ymp

kiintopiste 2 vl 060 = 131.79 ymp

Carpelan: Nukkumajoki 1978

Liite 2

101	11	1011	Kivimäki, J. (1978)
102	12	1012	Kivimäki, J. (1978)
103	13	1013	Kivimäki, J. (1978)
104	14	1014	Kivimäki, J. (1978)
105	15	1015	Kivimäki, J. (1978)
106	16	1016	Kivimäki, J. (1978)
107	17	1017	Kivimäki, J. (1978)
108	18	1018	Kivimäki, J. (1978)
109	19	1019	Kivimäki, J. (1978)
110	20	1020	Kivimäki, J. (1978)
111	21	1021	Kivimäki, J. (1978)
112	22	1022	Kivimäki, J. (1978)
113	23	1023	Kivimäki, J. (1978)
114	24	1024	Kivimäki, J. (1978)
115	25	1025	Kivimäki, J. (1978)
116	26	1026	Kivimäki, J. (1978)
117	27	1027	Kivimäki, J. (1978)
118	28	1028	Kivimäki, J. (1978)
119	29	1029	Kivimäki, J. (1978)
120	30	1030	Kivimäki, J. (1978)
121	31	1031	Kivimäki, J. (1978)
122	32	1032	Kivimäki, J. (1978)
123	33	1033	Kivimäki, J. (1978)
124	34	1034	Kivimäki, J. (1978)
125	35	1035	Kivimäki, J. (1978)
126	36	1036	Kivimäki, J. (1978)
127	37	1037	Kivimäki, J. (1978)
128	38	1038	Kivimäki, J. (1978)
129	39	1039	Kivimäki, J. (1978)
130	40	1040	Kivimäki, J. (1978)
131	41	1041	Kivimäki, J. (1978)
132	42	1042	Kivimäki, J. (1978)
133	43	1043	Kivimäki, J. (1978)
134	44	1044	Kivimäki, J. (1978)
135	45	1045	Kivimäki, J. (1978)
136	46	1046	Kivimäki, J. (1978)
137	47	1047	Kivimäki, J. (1978)
138	48	1048	Kivimäki, J. (1978)
139	49	1049	Kivimäki, J. (1978)
140	50	1050	Kivimäki, J. (1978)
141	51	1051	Kivimäki, J. (1978)
142	52	1052	Kivimäki, J. (1978)
143	53	1053	Kivimäki, J. (1978)
144	54	1054	Kivimäki, J. (1978)
145	55	1055	Kivimäki, J. (1978)
146	56	1056	Kivimäki, J. (1978)
147	57	1057	Kivimäki, J. (1978)
148	58	1058	Kivimäki, J. (1978)
149	59	1059	Kivimäki, J. (1978)
150	60	1060	Kivimäki, J. (1978)
151	61	1061	Kivimäki, J. (1978)
152	62	1062	Kivimäki, J. (1978)
153	63	1063	Kivimäki, J. (1978)
154	64	1064	Kivimäki, J. (1978)
155	65	1065	Kivimäki, J. (1978)
156	66	1066	Kivimäki, J. (1978)
157	67	1067	Kivimäki, J. (1978)
158	68	1068	Kivimäki, J. (1978)
159	69	1069	Kivimäki, J. (1978)
160	70	1070	Kivimäki, J. (1978)
161	71	1071	Kivimäki, J. (1978)
162	72	1072	Kivimäki, J. (1978)
163	73	1073	Kivimäki, J. (1978)
164	74	1074	Kivimäki, J. (1978)
165	75	1075	Kivimäki, J. (1978)
166	76	1076	Kivimäki, J. (1978)
167	77	1077	Kivimäki, J. (1978)
168	78	1078	Kivimäki, J. (1978)
169	79	1079	Kivimäki, J. (1978)
170	80	1080	Kivimäki, J. (1978)
171	81	1081	Kivimäki, J. (1978)
172	82	1082	Kivimäki, J. (1978)
173	83	1083	Kivimäki, J. (1978)
174	84	1084	Kivimäki, J. (1978)
175	85	1085	Kivimäki, J. (1978)
176	86	1086	Kivimäki, J. (1978)
177	87	1087	Kivimäki, J. (1978)
178	88	1088	Kivimäki, J. (1978)
179	89	1089	Kivimäki, J. (1978)
180	90	1090	Kivimäki, J. (1978)
181	91	1091	Kivimäki, J. (1978)
182	92	1092	Kivimäki, J. (1978)
183	93	1093	Kivimäki, J. (1978)
184	94	1094	Kivimäki, J. (1978)
185	95	1095	Kivimäki, J. (1978)
186	96	1096	Kivimäki, J. (1978)
187	97	1097	Kivimäki, J. (1978)
188	98	1098	Kivimäki, J. (1978)
189	99	1099	Kivimäki, J. (1978)
190	100	1100	Kivimäki, J. (1978)

Inari Nukkumajoki 2,

Yleiskartan taulukko: - vaaitusluvut
- etäisyysarvot
- suunnat-arvot

Käytetty vaaituskajetta Wild NK 10, jossa 360° suunnatkelia

Korkeus (cm)   Etäisyys (m)   Suunta (360°)

108	11	102,1	kiintopiste 1 = 128,49 ymp
076	24	0,0	x 140 y 140
102	60	139,1	x 220 y 160 törmän tyvi
135	45	130,0	törmän tyvi
115	26	118,4	törmän tyvi
128	16	94,4	törmän tyvi
112	20	354,3	törmän tyvi
141	50	331,1	törmän tyvi
108	68	317,3	tasanne
084	97	323,3	tasanteen toista päätä
071	94	315,0	törmän reuna
103	81	311,1	törmän reuna
153	64	312,1	törmän reuna
215	52	313,5	terassin reuna (loppu)
230	46	309,1	korkeuspiste
311	42	303,3	korkeuspiste
350	42	268,2	jokitörmän yläreuna
346	38	256,4	jokitörmän reuna
180	30	261,0	saksalaisten oleskelupaikan eteläpää
248	20	288,2	törmän tyvi
196	18	281,3	törmän yläreuna
205	24	268,5	törmän yläreuna
261	26	276,4	törmän alareuna
273	34	270,2	törmän alareuna
320	39	256,1	törmän alareuna
277	28	243,2	törmän alareuna
194	24	251,5	törmän yläreuna
249	23	246,5	törmän alareuna
200	20	252,0	törmän yläreuna
238	16	228,0	törmän alareuna

Korkeus (cm)	Etäisyys (m)	Suurinta (360°)	
178	16	228,0	törmän yläreuna
220		220,5	mänty joen mutkassa
290	39	186,2	törmän alareuna
193	34	182,0	törmän yläreuna
323	51	174,0	törmän alareuna
170	50	168,0	törmän yläreuna
473	64	184,1	joen törmän reuna
484	55	195,5	
368	40	216,0	joen törmän reuna
342	40	201,4	tasanteen eteläosan reuna
314	34	222,1	tasanteen eteläosan reuna
		{ 307,0 306,4	räliitä Tuulispään torni

062	14.0	86.0	KP 2 = 131,79 ymp
155			x 150 y 070
160			x 160 y 070
164			x 170 y 070
160			x 180 y 070
155			x 190 y 070
148			x 200 y 070
148			x 210 y 070
132			x 220 y 070
177			x 150 y 080
153			x 160 y 080
127			x 170 y 080
120			x 180 y 080
115			x 190 y 080
126			x 200 y 080
136			x 210 y 080
124			x 220 y 080
190			x 150 y 090
150			x 160 y 090
128			x 170 y 090
127			x 180 y 090
124			x 190 y 090
			x 200 y 090
125			x 210 y 090
134			x 220 y 090

Korkeus (cm)	Etäisyys (m)	Suunta (360°)		
171			x 150	y 100
168			x 160	y 100
151			x 170	y 100
146			x 180	y 100
134			x 190	y 100
123			x 200	y 100
121			x 210	y 100
107			x 220	y 100
172			x 150	y 110
178			x 160	y 110
162			x 170	y 110
161			x 180	y 110
140			x 190	y 110
154			x 200	y 110
142			x 210	y 110
129			x 220	y 110
226			x 150	y 120
207			x 160	y 120
201			x 170	y 120
196			x 180	y 120
201			x 190	y 120
177			x 200	y 120
166			x 210	y 120
144			x 220	y 120
327			x 150	y 130
318			x 160	y 130
265			x 170	y 130
260			x 180	y 130
251			x 190	y 130
250			x 200	y 130
216			x 210	y 130
200			x 220	y 130

Korkeus (cm)

Etäisyys (m) Suunta (360°)

388			x 150	y 140
386			x 160	y 140
315			x 170	y 137.5
317			x 180	y 140
324			x 190	y 140
298			x 200	y 140
269			x 210	y 140
242			x 220	y 140
290			x 220	y 150

060	32.0	149.1	kota 19	NW
049	31.0	152.4	---	NE
055	27.0	145.4	---	SE
062	30.0	141.2	---	SW
090	30.0	184.4	kota 16	W
089	26.0	188.2	---	S
098	30.5	196.0	---	N
093	32.5	192.0	---	E
	27.0	200.5	kirikasa 20	
201	60.0	215.4	kota 15	W
235	70.0		---	S
240	74.0	219.0	---	E
220	75.0	216	---	N
199	53.0	217.4	kota 14	SW
222	55.0	222.0	---	SE
200	59.0	218.5	---	NE
			---	NW
198	43.0	224.1	kota 13	NW
200	40.0	228.3	---	SW
220	46.0	229.2	---	NE
205	36.0	239.1	kota 12	NW
	35.0	249.3	---	SE
200	32.0	244.2	---	SW
188	26.0	249.5	kota 11	NW
151	22.0	255.3	---	SW
199	26.0	263.5	---	SE
199	29.0	255.5	---	NE

Korkeus (cm)	Etäisyys (m)	Suunta (360°)	
169	13.0	202.0	kuoppa 17 polyn
111			- " - pinta
123	12.0	273.0	kota 10 NW
123	11.0	297.4	- " - SW
135	15.0	301.4	- " - SE
149	17.0	286.5	- " - NE
129	15.0	328.2	kota 11 NW
123	21.0	338.3	- " - SW
140	24.0	327.5	- " - SE
131	20.0	318.1	- " - NE
237	30.0	322.2	kuoppa 8 polyn
190			- " - pinta
169	38.0	347.0	kota 7 W
148	44.0	348.3	- " - SW
172	38.0	338.5	- " - N
221	30.0	354.0	kuoppa 18 polyn
168			- " - pinta
183	114.0	10.5	kuoppa 2 polyn
126			- " - pinta
151	116.0	0.3	kota 1 NE
136	122.0	0.3	- " -
144	118.0	2.2	- " -
105	92.0	0.0	kota 3
116	100.0	359.2	- " -
135	94.0	357.3	kota 3 NE
160	80.0	352.0	kota 4
197	74.0	344.5	kota 5
201	70.0	343.5	- " - NW
		343.3	- " -
220	65.0	341.5	- " - SE
199	62.0	341.5	kota 6 SE
171	58.0	343.3	- " - NW
199	60.0	338.0	- " - NE

Korkeus(cm)

Etäisyys(m)

Suunta(360°)

122

10

326,0

KP 3 = 131,57

101

x 040

y 070

128

x 060

y 070

149

x 080

y 070

165

x 100

y 070

169

x 120

y 070

162

x 140

y 070

229

x 020

y 080

184

x 030

y 080

167

x 040

y 080

156

x 050

y 080

144

x 060

y 080

151

x 070

y 080

149

x 080

y 080

154

x 090

y 080

169

x 100

y 080

169

x 110

y 080

168

x 120

y 080

170

x 130

y 080

168

x 140

y 080

236

x 020

y 090

181

x 030

y 090

178

x 040

y 090

178

x 050

y 090

172

x 060

y 090

166

x 070

y 090

150

x 080

y 090

163

x 090

y 090

176

x 100

y 090

182

x 110

y 090

183

x 120

y 090

172

x 130

y 090

177

x 140

y 090

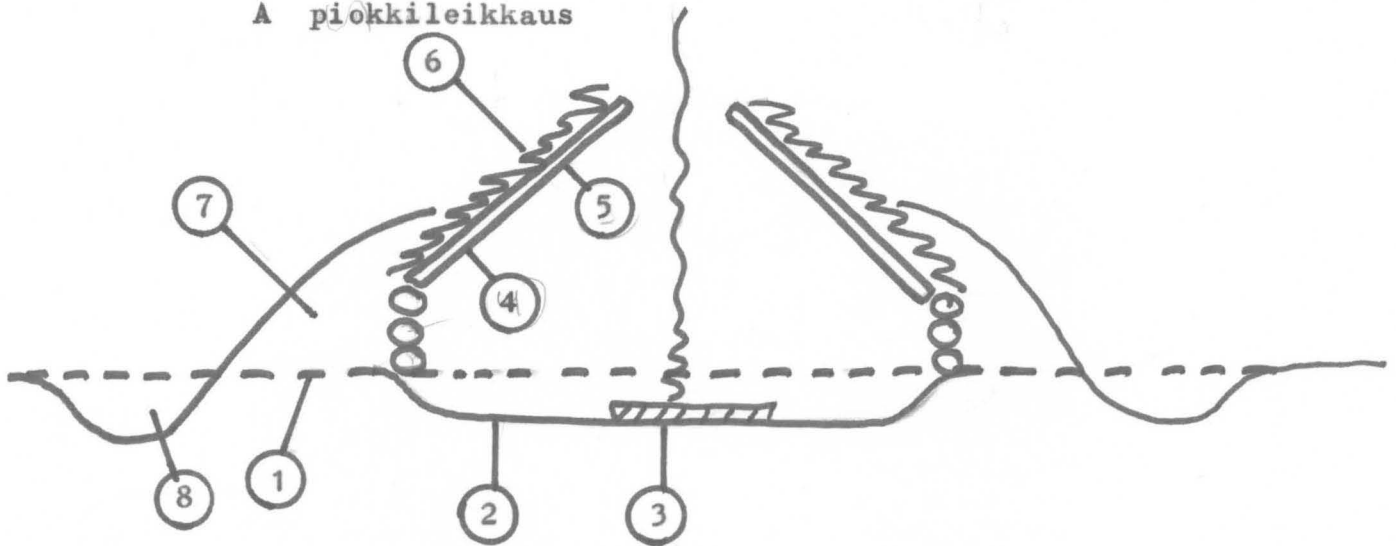
Korkeus (cm)	Etäisyys (m)	Suurta (360°)		
232			x 020	y 100
202			x 030	y 100
193			x 040	y 100
203			x 050	y 100
169	18	84.4	x 060	y 100
172			x 070	y 100
167	9,5	0.0	x 080	y 100
179			x 090	y 100
195			x 100	y 100
182			x 110	y 100
200			x 120	y 100
202			x 130	y 100
204			x 140	y 100
222			x 035	y 105
354			x 040	y 110
227			x 050	y 110
208			x 060	y 110
218			x 070	y 110
217			x 080	y 110
230			x 090	y 110
224			x 100	y 110
217			x 110	y 110
231			x 120	y 110
198			x 130	y 110
197			x 140	y 110
390			x 040	y 120
372			x 050	y 120
287			x 060	y 120
265			x 070	y 120
253			x 080	y 120
254			x 090	y 120
253			x 100	y 120
233			x 110	y 120
239			x 120	y 120
229			x 130	y 120
225			x 140	y 120

Korkeus (cm)	Etäisyys (m)	Suurta (360°)	
329			x 080 y 130
300			x 070 y 130
310			x 080 y 130
317			x 090 y 130
306			x 100 y 130
310			x 110 y 130
328			x 120 y 130
310			x 130 y 130
			~~x 140 y 130~~
385			x 070 y 140
369			x 080 y 140
			x 090 y 140
385			x 100 y 140
395			x 110 y 140
391			x 120 y 140
410			x 130 y 140
			~~x 140 y 140~~
220	40	133,4	kuoppa 2
172	32	142,1	kuoppa 21
122	48	150,5	kuoppa 22
071	46	151,1	maan pintaa, korkeuspiste
184	52	136,0	maan pintaa, korkeuspiste
191	60	125,4	luiskan yläreuna
333	68	116,5	luiskan alareuna
313	61	114,1	luiskan alareuna
238	57	114,3	luiskan yläreuna
273	62	104,5	luiskan yläreuna
397	68	103,1	luiskan alareuna
399	66	98,5	luiskan alareuna
277	56	96,3	luiskan yläreuna
382	52	92,5	luiskan alareuna
232	48	93,3	luiskan yläreuna
218	36	86,5	luiskan yläreuna
364	40	79,1	luiskan alareuna
368	39	68,5	luiskan alareuna

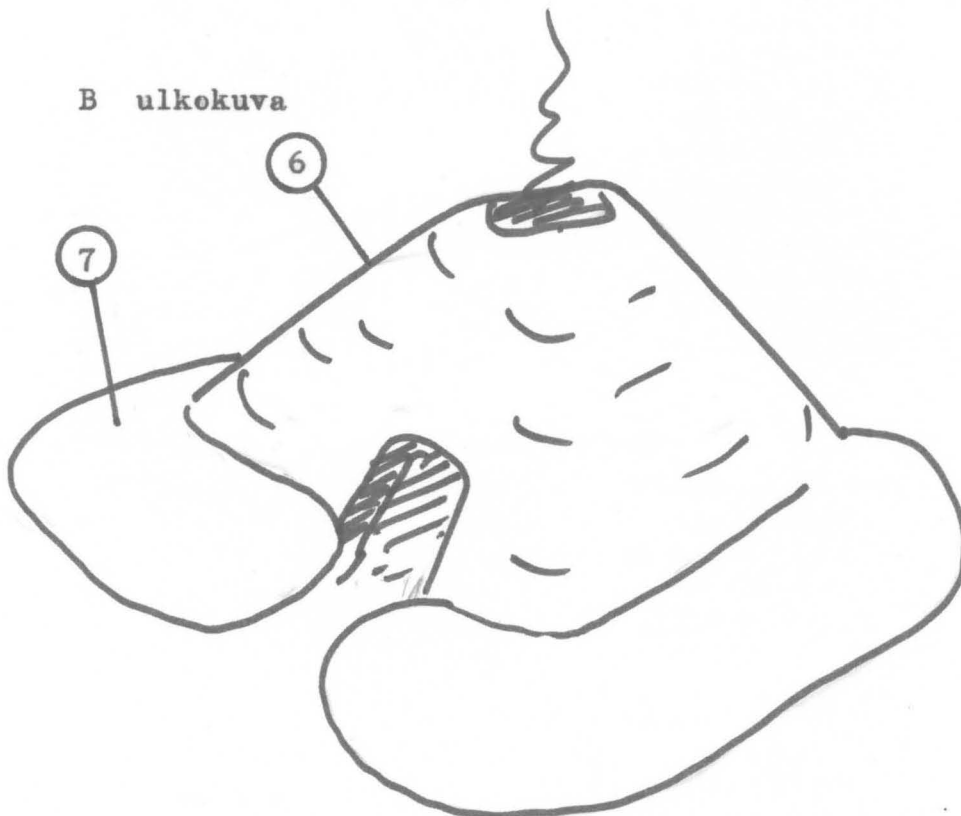
korkeus (cm)	Etäisyys (m)	Suunta (360°)	
263	34	67,1	huiskun yläreuna
329	42	45,1	huiskun yläreuna
431	48	45,0	huiskun alareuna
374	44	56,0	alemmman törmän reuna
396	46	69,0	alemmman törmän reuna
430	62	89,1	
176	41	102,2	kota 1
183	36	107,4	---
184	36	100,3	---
223	26	35,3	kota 4
196	20	33,2	---
207	23	22,3	---
232	30	2,5	kota 5
237	30	355,4	---
233	36	358,3	---
244	36	345,0	kota 6
211	34	338,3	---
221	38	334,3	---
189	44	317,0	kota 7
188	48	322,3	---
205	48	312,5	---
257	50	303,1	kuoppa 18

NUKKUMAJOKI 2: kodan 3 rekonstruktioehdotelma

A piikkileikkaus

B ulkokuva

- 1 alkuperäinen maanpinta
- 2 kodan upotettu lattia
- 3 liesi
- 4 seinähirret

- 5 kattorakenteet
- 6 kateturve
- 7 hiekkavalli
- 8 sivukuoppa

Carpelan: Nukkamajoki 1978
 MUINAISJÄÄNNÖSTEN KUVAUS

Kodansijat

No	Kuvaus							etuvallin pituus (m)	pohjoisvallin pituus (m)	takavallin pituus (m)	etelävallin pituus (m)	oven leveys (m)	pintt-ala (m ²)	vallin Keskipituus (m)	pääsimmen ja ly- vimman vallin ero	pituus leveys	etiuseinän Korpassisuunta	Huomautuksia
	muoto	etuvalli ovi	takavalli	siivallit	siivukoopat	liesi												
1	4	1	0	1	1	0	4.3	5.0	4.2	4.8	-	21.2	4.6	0.8	-	347°	Valleille muutama koivu	
3	4	2	2	2	2	2	4.7	5.4	5.0	5.8	0.8	27.0	5.2	1.1	1.2x1.1		Puusto raivattu, pari koivua valleille, hakempelehti	
4	4	2	2	1	1	0	4.5	4.2	4.4	4.3	0.7	18.5	4.3	0.3	-	0°	Lieden paikalle juurekoinen koivu	
5	4	2	0	1	2	0	4.4	4.9	5.0	4.9	-	23.0	4.8	0.6	1.3x1.0	347°	Koivuja, hakempelehteä	
6	4	2	2	1	2	0	4.5	5.4	5.2	5.2	0.8	26.0	5.1	0.9	1.6x1.0	0°	Muutama koivu, hakempelehteä	
7	4	2	2	2	0	2	6.4	5.6	5.7	6.6	0.7	37.2	6.1	1.0	1.8x1.0	340°	Koivuja valleille sekä liedelle	
9	4	2	2	2	0	2	5.5	5.5	5.3	5.0	0.9	28.1	5.3	0.5	2.0x1.2	0°	Valleille muutama koivu sekä betaja	
10	6	1	0	1	1	2										30°	Puuston mutte valli osaksi juurekoinen, mättäinen	
11	4	2	2	1	2	0	5.6	4.6	5.4	5.5	0.7	27.0	5.2	1.0	1.3x1.2	32°	Etu- ja siivallit mättäiset, kasvot koivuja	
12	4	2	2	1	2	0	5.5	5.1	5.5	5.1	0.5	27.0	5.2	0.4	1.9x1.1	70°	Valleille koivuja, betaja, kerkeliä viemurintaimia	
13	4	2	0	1	2	2	5.3	5.5	5.8	4.5	-	27.0	5.2	1.3	-	355°	Puustosta vapaa, etuvalli hakempelehtien peitossa	
14	4	2	2	1	2	2	5.8	5.1	5.7	4.2	1.0	28.1	5.3	1.1	1.3x1.0	0°	Mättäisiä ja juurekkoja	
15	4	2	2	2	2	1	5.3	3.6	4.3	4.8	1.0	20.3	4.5	1.7	-	30°	Puusto raivattu, hakempelehteä	
16	5	2	0	2	2	0										35°		
19	6	2	0	2	2	0										350°	(pituus-etulin suunta); puusto raivattu, liedelle koivu	
$\bar{x}$												25.9	5.1	0.9	1.6x1.1			

 Kuvauskoodien selitykset:
 0 ei havaittavissa   4 nelikulmainen
 1 keikosti havaittavissa   5 viisikulmainen
 2 selvästi havaittavissa   6 kuusikulmainen

Huomautuksia

Kivilatomukset

No	piti.	lev.	kork.	huom.
20	1.5	1.5	0.4	Kyljessä joskus avattu kolita
24	2.5	2.5	0.4	

Kuopat

No	piti.	lev.	syv.	huom.
2	3.0	3.0	0.5	pyöreä
8	2.8	2.8	0.7	pyöreä
17	2.8	2.8	0.6	pyöreä
18	4.0	3.3	0.8	soikea
21	2.5	1.8	0.4	soikea
22	2.8	2.8	0.4	pyöreä
23	2.3	2.3	0.4	pyöreä

ESINELÖYDÖT 20278:1-33

Kaivausalue 1 (ks. karttaa 12)

1	kirves, rautaa	x06320y08965
2	lukon osa, rautaa	x06320y08850
3	hohkakivi	x06750y08965
4	hioimen katk., hiekkakiv.	x06430y09030
5	nuolenkärki, kuparia	x06640y09155
6	veitsen teräkatk., rautaa	x06635y09140
7	veitsen ruotokatk., rautaa	x06865y09187
8	peltipala, messinkiä	x06855y09180
9	piipala	x06815y09160
10	piipala	x06825y09095
11	hohkakivi	ruutu068/090
12	piisiru	ruutu066/092
13	nappi, tinaa	x06865y09285
14	naskali, rautaa	x06825y09567
15	luokappale (launi?)	ruutu068/094
16	kuparilevyn pala	ruutu060/096
17	padan korva, kuparia	x06120y09995
18	rautapala	ruutu062/098
19	nuolenkärki, rautaa	x06020y10180
20	veitsi, rautaa	x06095y10145
21	piipala	x06100y10067
22	kiillettä	x06190y10093
23	peltipala, kuparia	ruutu060/100
24	hioin, liusketta	x06287y10055
25	puukon terä, rautaa	x06130y10300
26	puukon terä, rautaa	x06055y10305
27	kirveen katk., rautaa	x06075y10330
28	piipala	ruutu058/104

Koeruudut (ks. karttoja 4 ja 26)

29	kuparilevyn pala	ruutu140/098
30	kirveen katk. rautaa	ruutu140/098
31	vyönsoljen katk., pronssia	ruutu140/098
32	hioin, liusketta	ruutu218/120
33	sormus, pronssia	ruutu178/140

Carpelan: Nukkumajoki 1978

Liite 7

Matiskainen: Fosforianalyysi

Liite 8

Matiskainen: Kasu'pöytä-
logiic tutkimus.

lisätään myöskin

Inari, Nukkumajoki 2 (1978): C¹⁴-näytteet ja ajoitustulokset

Esih.tsto luettelo	Kohde	Näytteen laatu	Lab.no	Ikä BP	Kalibroitu ajoitus*
20278:112	Kaiv.alue 1: 066/092	Hiiltä peittyneestä humuskerroksesta	SU-765	1100 $\pm$ 70	AD 880
- :130	- : kota 3 no 3	Puunäyte etuseinän hirrestä	SU-766	820 $\pm$ 60	AD 1200
- :134	- : kota 3 no 8	Puunäyte eteläseinän hirrestä	SU-767	760 $\pm$ 60	AD 1250
- :145	- : kota 3 no 26	Hiilinäyte lieden itäpäästä	SU-768	610 $\pm$ 60	AD 1370
- :155	Kaiv.alue 2 no 16 16	Puunäyte kivilatomuksen arinasta	SU-769	200 $\pm$ 90	AD 1650
- :160	Kaiv.alue 3 no 1	Hiilinäyte kuopan 2 kerroksesta 3	SU-770	5630 $\pm$ 120	AD 4510 BC
- :105	Kaiv.alue 1: 064/088	Peittynyt humuskerros	SU-776		

* ks. Clark (1975)

INARI

Nukkumajoki 2

Matti Skaienen:

PIILEVÄANALYYSITULOKSET

Asuinpaikka:

Navicula radiosa	35 %
Cymbella sp.	0.5
Eunotia inflata	0.5
E. lapponica	4
E. minor	0.5
E. praerupta ssp.	22
E. triodon	0.5
E. papilio	0.5
Hantschia amphioxys	21
Melosira islandica sp.	0.5
M. italica	9
Navicula sp.	0.5
Pinnularia borealis	4
P. interrupta	0.5
P. viridis	1
P. major	3.5
P. sp. frgm	2.5

Suo:

Eunotia lapponica	19.7 %
E. praerupta ssp.	54
E. triodon	1.3
E. suecica	0.4
E. papilio	0.4
E. alpina	0.4
E. bigibba	0.4
Navicula sp.	4
Pinnularia microstauron	11.8
P. viridis	3
P. sp.	4

KARTTALUETTELO

Alkuperäispiirros: C = Carpelan, M = Matiskainen, MM = Mus-
takallio

	1	Topografinen kartta (1:20000) n:o 384101 (otejäljennös)
A2	2	Yleiskartta, maastokuvaus (C, M, MM)
A2	3	- , korkeuskäyrät (C, M, MM)
A2	4	- , ko-ordinaatisto ja kaivausalueet (C, M, MM)
A2	5	- , fosfaattipitoisuus (M)
A1	6	Kaivausalue 1: pintakartta (MM)
	7	- , pintavaaitus (C, M, MM)
	8	- , edelliseen perustuva korkeuskäyräkartta (C)
A1	9	- , kaivaustaso (MM)
	10	- , kivennäismaan pintavaaitus (C, M, MM)
	11	- , edelliseen perustuva korkeuskäyräkartta (C)
	12	- , luun esiintymistiheys, esinelöydöt (C)
	13	- , fosfaattipitoisuus (M)
A1	14	- , puurakenteita ja liesikiveys (MM)
A2	15	- , edellisen vaaituslukuja (MM)
A2	16	- , kota 3: profiili A - B (MM)
A3	17	Kaivausalue 2, pintavaaitus (M)
A3	18	- , taso 1 (M)
A3	19	- , taso 2 (M)
A3	20	- , taso 3 (M)
A3	21	Kaivausalue 3, pintavaaitus (MM)
	22	- , edelliseen perustuva korkeuskäyräkartta (C)
A3	23	- , taso 1 (MM)
A3	24	- , profiilit 1 ja 2 (MM)
A3	25	- , peitepiirros edellisiin (C)
A4	26	Koeruutuja, kivennäismaan pinta (MM)

N:ot 2-6, 9, 14-21, 23-26 on puhtaaksi piirretty kalvolle

Kartta 8 punttim 10/5/1995 PK

Kuva 8 (neg. 44939) ja stereopari (neg. 44940)
Kuoppa 8 etelästä.

Kuva 9 (neg. 44937) ja stereopari (neg. 44938)
Kuoppa 8 pohjoisesta.

Kuva 6 (neg. 44931) ja stereopari (neg. 44930)
Kuoppa 2 lounaasta.

Kuva 7 (neg. 44943) ja stereopari (neg. 44944)
Kuoppa 18 pohjoisesta. Kuopan takana näkyy paalu x120y100.

Kuva 4 (neg. 44928) ja stereopari (neg. 44929)
Kota 3 ennen kaivausta. Keskellä näkyy paalu x060y100. Kuva lounaasta.

Kuva 5 (neg. 44941) ja stereopari (neg. 44942)
Kota 9 kaakosta. Kuvan keskellä näkyy paalu x160y100

Kuva 1 (neg. 44933)

Nukkumajoki 2. Yleiskuva etelästä linjan y100 suuntaan pisteestä x030y099. Lähinnä näkyvissä paalu x040y100, jonka vasemmalla puolella on kota 1.

Kuva 2 (neg. 44934)

Kuten edellä. Kuva otettu kodan 1 kaakkoisnurkasta.

Kuva 2 (neg. 44932)

Kuten edellä. Kuva otettu kodan 1 kaakkoisnurkalta.

(44935)

Kuva 3 (neg. 44934,1)
Kuten edellä. Kuvan oikeassa puoliskossa kaivausala 1 paalutettuna. Taustassa lähes 200 m päässä Matiskaisen auto KP 1 pohjoispuolella. Kuva otettu pisteestä x050y080 kohti koillista.

1-8

1-9

Kuva 10 (neg. 44946, 44945)

Kaivausalueen 1 länsipuolisko paalutettuna kaivausta varten. Kuva etelästä.

Kuva 11 (neg. 44947, 44948)

Kaivausalue 1 paalutettuna kaivausta varten. Kuva pohjoisesta

(44956)

Kuva 12 (neg. 44957)
Kaivausalue 1.
Turve ja humus
poistettu ja pinta
puhdistettu (työ-
vaihe 5-6). Kuva
länsilounaasta.

(44965)

Kuva 13 (neg. 44966)
Kaivausalue 1. Peit-
tyneen humuksen tut-
kimus käynnissä (työ-
vaihe 8b). Nuolet
osoittavat kuvan 16
kohdetta. Kuva länsi-
lounaasta. →

Kuva 14 (neg. 44982)
Kaivausalue 1. Kuten
edellä. Nuolet osoit-
tavat kuvan 17 kohdet-
ta. Kodan 3 erikois-
kaivannot avattu (työ-
vaihe 8c). Kuva länsi-
silounaasta.

Kuva 15 (neg. 44959)
Kaivausalue 1. Kirves 20278:1
in situ ruudussa 062/088.

Kuva 16 (neg. 44967)
Kaivausalue 1. Peittynyttä humus-
kerrosta pohjamaan päällä. Pro-
fiili noudattaa linjaa x066. Oi-
kealla paalu x066y092. Puikko
osoittaa nuolenkärjen 20278:5 löy-
tökohtaa. Kuva eteläkaakosta.

Kuva 17 (neg. 44983)
Kaivausalue 1. Profiili siltti-
kerrostuman läpi noudattaa linjaa
y098. Kumotun paalun kärki osoit-
taa kohtaa x066y098. Taustassa
kiveys ruudussa 064/094. Kuva
koillisesta.

Kuva 18 (neg. 44972)
Kaivausalue 1. Kiveys ruudussa
064/094. Kuva lännestä.

Kuva 19 (neg. 44950)
Kaivausalue 1: kota 3. Kodan sisä-
puoli ennen kaivausta. Keskellä
lieden kohouma, vasemmalla paalu
x060y100. Kuva kaakosta.

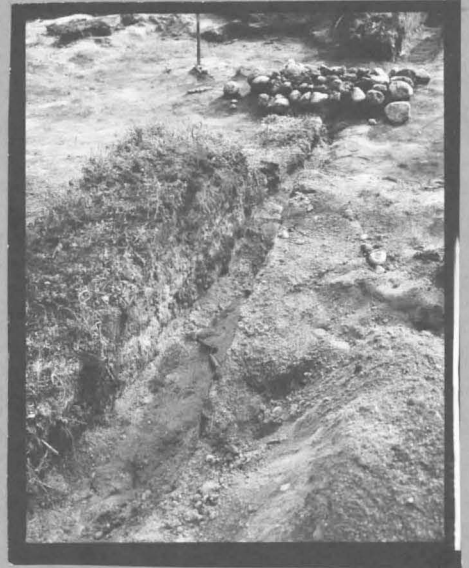
Kuva 20 (neg. 44953)
Kaivausalue 1: kota 3. Turve ja
humus poistettu ja pinta puhdistettu.
Profiilikaista jätetty kodan poikki.
Kuva itäkaakosta.

Kuva 21 (neg. 44961)
Kaivausalue 1: kota 3. Hiiltyneen
puun (kattorakenteen?) jäännöistä
kodan lattialla ruudussa 062/098.
Yläoikealla näkyy silttiä. Kuva
pohjoisesta.

Kuva 22 (neg. 44984)
Kaivausalue 1: kota 3. Leikkaus pohjoisvallin läpi (työvaihe 8c). Taustassa liesi. Kuva pohjoisluoteesta.

Kuva 23 (neg. 44978)
Kaivausalue 1: kota 3. Leikkaus etelävallin läpi (työvaihe 8c). Vasemmalla vallin tyvessä paalu x060y100. Kuva pohjoisluoteesta.

Kuva 24 (neg. 4497c)
Kaivausalue 1: kota 3. Erikoiskaivanto lounaisnurkassa (työvaihe 8c). Näkyvissä seinähirsien jäännöksiä (vrt. karttaan 14). Kuva koillisesta.

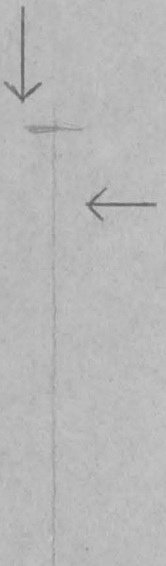

Kuva 28 (neg. 44075)
Kaivausalue 2: Kivilatomus 24
ennen kaivausta. Kuva luoteesta.

Kuva 29 (neg. 44069)
Kaivausalue 3: Kuoppa 2. Paalutus
tehty kaivausta varten. Taustassa
kuvan vasemmalla puolella kai-
vausalueelta 1 nostettuja turpeita.
Nuolet osoittavat kotaa 1. Kuva
lounaasta.

29

Kuva 25 (neg. 44979)
Kaivausalue 1: kota 3. Liesi
luoteesta kuvattuna.

Kuva 26 (neg. 44981)
Kaivausalue 1: kota 3. Liesi
pohjoiskoillisesta kuvattuna.

Kuva 27 (neg. 44980)
Kaivausalue 1: kota 3. Liesi
itäkaakosta kuvattuna. Taustassa
etuvallin erikoiskaivausalueet.

